

Hipulu

Solo Puwano Matanema:na:wa Wekeye

Hipulu puka we Yu sena Kelesowemi kulu hapa sena kesalema momate tiye selawapo puka akeye. Sena amowa sowa, Hipulu solo au selesekeye. Apula: ikila nokamoke Yu sena amowa Hipulu sena au selesekeye. Alake Hipulu puka we eta:wi momateyale. Momateya senawa unuwa puka weyamo eta: momateyamakeye.

Yesu hepene falemi hanapita: yapene talo usulupe epela: tomoipe (37) itapa tepela:, Lome ami senayewi kisi tetese Yelusaleme sitiwa hene heneye ikomonakeye. Kote koawana ikomonose, etewa koane tili ekela hapakeye. Ikila amowa seta: hetetima ela:, senayewi Hipulu puka we momate tiye selawapokeye.

Yu sena mutayewi ilipe mane olokeyatelawa itapa temita: nano hopola sano tiye sat-apola: Kotema kao kina:sela: sita:nekeye. Senayewi mane olokeyatelawamopela:, nano hopola Kotema sosowa na tiye iya:pita:, Yesu kuluwa iyewi eta: matanemakeye. Alanase sena amowa puka we momate tiye selawapokeye.

Hipulu Pukawemi Solo Mou Takalese Momateyawa Wekeye

1:1-2:18 Yesu Kote E Sa:le enewa, hene heneye Sosokeye. Yesuyewi hepene sena unuwa sitiyetiye E unuwa hene heneye Sosokeye.

3:1-4:13 Mosesewala Yesuyewi unu amowa helete tiye hapakeye.

- 4:14-7:28 Pilisiti senawana Yesuyewi helete tiye hapakeye.
- 8:1-9:28 Puwano Koteyewi Mosesema sepapowa napu yemi Koteyewi Yesuma selese tiwa amowa helete tiye hapakeye.
- 10:1-39 Yesu pepetayewi nano hopola pepetawa helete tiye hapakeye. Senala: olokeyatelawa Yesuyewi pepeta amoke hene heneye iya:pela:, mane olokeyatelayewi penaiyawana fala:tesekeye.
- 11:1-40 Sena kesaleyewi Kotewemi himu semetei esa: matanawa weyamu sita:nekeye, aluse momateyakeye.
- 12:1-29 Niyawana Kotewemi himu semetei esa: matanemita: nima walokeye.
- 13:1-19 Yesu Kelesowemi himu semetei esa: matanepela: Yesuyewi alusewa kulu hamonite selakeye.
- 13:20-25 Puka we momateya sena amokiwa epama selakeye.

Kote E Sa:wa Hene Heneye Yesu Kelesokeye

¹ Puwano fa:nemi ikila nowemiwana, ikila nowemiwana, ikila sosowemi sepatosene senama Koteyewi se tiye kinise, kalikalila solo se tiye kine hapakeye. Se tiye kine minawa sepatosene senayewi ta:tapola:, nini tilila kouwa meima iyewi se tiye mikeye.

² Alawamona, napu yemiwa itapa tema:na: mapatoya ikila emiwa nima semita: Koteyewi E Sa:ma se tiye kinapita:, E Sa:yawa peleya: weyemi inapola:, nima se tiye mikeye. Aluse E sa:le emi E Ata Koteyewi peleya: weyala mei

falala nano ketea sopokeye mou apola: hetetikeye. Apula: sikape nano ketea sopokeye Koteyewi Ene enawa pota: epesita: Eyewi ta:peyawa E Sa:le akeye.

³ Koteyewi E ho:liyawa E Sa:ma minase Ewa Ene ho:liyawemi papaya enekeye. Koteyewi Ene alusewa E Sa:yawala semetei kamunuse timinise enekeye. Aluse peleya: weyala mei falala nano ketea sopokeye timiyawa iliye tiye sita:pesita:, Kote E solo penaiyayewi amowa Yesuyewi nano ketea sopokeye pota: elakeye. Sena kesale sopokeye mane olokeyatelawa iya:pela: Kote sikapowemi hekeya sita:pesita: Ewa semetei kulukeye. Kuluwa tesi tiye tesilapola: hepene falemi hanapola: Ene putupela: enenase Ewa Piseiki Kote tiya:le ili tapowemi helakeye.

Kote E Sa:le Yesuyewi Hepene Senawa Helepewa Wekeye

⁴ Yesu Ewa Kote e Sa:nase E unuwa E Ata Koteyewi sosolo apoyakeye. Aputa: hepene senawa Koteyewi tima:na: tisene sena sita:nenase unuwa Koteyewi sosolo eta: apoyakeye. Alake iwa Yesuyewi heletetiye hapakeye.

⁵ Helepe mouwa wekeye. Kote pukawemi momate tiye E Sa:wa piseiki e semita: ta:pele tiyapola: wapilise selese,

“Kewa Ni Sa:keye.

Napu weyemiwa kine ke Ata amowa Nekteye.” *

* 1:5 Kisala Puka 2:7

Aluse, seyawa Koteyewi hepene senawa eta:wi
ema wapolise walo selesena? Eh. Hep-
ene senama Koteyewi aluse eta: seyamakeye.
Alanase Koteyewi wa:ke selese,

“E Atawa Neyewi tema:na:keye.
Ni Sa:wa Kewamo elaposakeye.” †

⁶ Aputa: Koteyewi E Sa:le semetei kamona pe-
leya: weyemi hamona seyakeye. Hamone e seya
ikila emiwa Koteyewi hepene senama selese,

“Hepene sena sopoke kiwala, Ni Sa:wa
wapilipa:.” ‡

⁷ Apula: hepene senawa Koteyewi Ewamopela:
tima:na: timita: selese,

“Iyewi Newamo selapose hanose alopo inisene
epapuluse iwa inisekeye.
Iyewi Newamopela: timinise tei wa:la
epapuluse aupesakeye.” §

⁸ Alawamona Koteyewi E Sa:le Yesuma selese,

“Koteo, * ikila sopoke Kewa kokolo Piseikipela:
elaposakeye.
Keye senala: potapola: elakamowa Keyawa
heneye hekeya pota: elakeye.

⁹ Mane napolo hekeya sopolu Keyewi epelese
ela:, solo elewa hotoye tiwala hekeya solo

† 1:5 2 Samuele 7:14 ‡ 1:6 Ele 32:43 § 1:7 Kisala Puka 104:4

* 1:8 Yesu Ewa Kotekeye.

tikape tesewala mane olokeyatela alusene
sopoke Keyawa mapolosekeye.

Alanase, Kote, kine ke Ata Kote amoke Kewa
piseikipela: epesita:

ta:pele tiyapola: hano wela Ke tomawemi
suluse Kewa epeletakeye.

Hepene sena amowana, peleya: weyemi
sena piseikipela: sita:newana,

Kote Eyawa Kiwa ili wa:pa:se falemi apola-
posakeye.

Alanase, kiwa sosolo epeletakeye.” †

¹⁰ Apula: Kote E Sa:le Yesuwa nano nowana
selese,

“Piseikio, Ma:ta: ti ikila emiwa Keyawa matane-
pela: seya emi peleya: we hetetikeye.

Mei falala Ke tiya:yewi timiyakeye.

¹¹ Apula: sikape peleya: weyala mei falala nano
ketea weyamo sopoke itapa tepesakeye.
Alawamona nano ketea amowa sopoke
itapa tepela: Kewa heneye kokolo kao
elaposakeye.

Tapola pusomia epapuluse nano
ketea weyamo sopoke epapuluse
pusomunupesakeye.

¹² Tapola kopolosene epapuluse peleya: weyala
mei falala epapuluse kopopesakeye.

Tapola pusomiya iya:tesene epapuluse, pe-
leya: weyala mei falala pusomiyawa
epapuluse iya:taposakeye.

Alawamona yemiwa Kewa ela kemi sikapewala
Kewa kokolo kao elaposakeye.

† **1:9** Kisala Puka 45:6-7

Ke opowa heneye maitapa tepesakeye.”
Aluse Koteyewi Yesuwamo selese mo-
mateyalakeye. ‡

¹³ Aputa: Koteyewi nano nowa Yesuma selese,

“Kewa Ne tiya:le ili tapowemi helema.
Helapita:, Ke kisiwa Neyewi ke hane-
tapowemi apoma:na:keye.” §

Au seya aluse, Koteyewi hepene sena nowamawa
asu seyala? Eh. Hepene sena nowama aluse eta:
seyamakeye.

¹⁴ Apula: hepene sena iwa ipa:? Iwa hokeye. Iwa
Kote tima:na: tisene senakeye. Apula: Kotewala-
pulu kokolo kao sita:pesa:na: sena kesale amowa
sesemita: Koteyewi iwa hamonasekeye.

2

Koteyewi Niwa Seselawa Wekeye

¹ Yesu Ene ewamo topunase Ewa matanemita:
se tiye miwa niyawa ta:tapola: seli ta: tiyapola:
kulu ha:na: telalakeye. Ma kulu hanosaleke
iwa:tela hawemi meni tiye hanosene epapuluse,
niyawa Kote sowa kepoliyetisaleke, iwa:tela ene
enapotane meni tiye hanosene epapuluse, niwa
ha:na:pekitise Kote sowa penano tiye sita:pesene
telalakeye.

² Aputa: Kote solo ele tuwapowa hepene
senayewi Mosesema se tiye miwa heneye sokeye.
Heneye sowa sena kesaleyewi tikapeye tinase,

‡ 1:12 Kisala Puka 102:25-27 § 1:13 Kisala Puka 110:1

tikapeye ti wa:la:ya hepe kamona tikeye. Sena kesaleyewi e olokeyatela timinipita:, olokeyatela wa:la:ya hepe semetei kamona tikeye.

³ Alanase Koteyewi niwa mene silima:na: e seyawa niyawa mata:tesaleke, wa:la:ya hepe miya:na:wa iya:pa:na:napa? Eh. Maiya:taposakeye. Koteyewi senala: mokopo seselese mene silisewa hene heneye napokeye. Mene silisewa Piseiki Yesuyewi Ene puwano se tiye mikeye. Se tiye kinapita: sena kesale nokamoke ta:tapola: nima se tiye minapokeye. Iyewi weyamu se tiye kinise, “Yesuyewi mene siliyaposakeye e seyawa henekeye.” Aluse Yesuyewi solo topuwamona senayewi nima sesesapekeye.

⁴ Au selapita: niyawa henekeye. Au semita:, senayewi Kote penaiyawemi nano sosolo kalikalila timiyakeye. Ala epapuluse Yesuyewi mene siliwa seyawa Koteyewi heneye apolose waiyakeye. Apula: Ho Napolo penaiyayewi nano mokopo miya:na:wana Kote Ene matanawamunuse nima kali kalikalise sakola amowa waiyakeye.

Mene Silisene Mouwa Kelesokeye

⁵ Peleya: hili pa:ta Koteyewi timinima:na:wa kiyewi matanemita: neyewi selakeye. Peleya: epa pota: sita:pesita: hepene senawa Koteyewi eta: ta:peyamakeye.

⁶ Alawamona sena semeteiyewi Kote pukawemi momatelese,

“Koteo, sena niwa ipa:? Niwa ko:lupita: Keye matanesena?

Newa sena ununamanase Keyawa ko:lupita: niwa pota: ela:?

⁷ Opo koloteawemi hepene sena Keyawa puwano apolose niwa kolotea meapolose epapuluse Keyawa apoyakeye.

Ikila koloteawa itapa tepela: Keyawa niwa me solo se ho:liyawa apoyakeye. *

⁸ Aputa: Keyawa nima selese, ‘Nano ketea sopoke piseikipela: pota: sita:latipa:.’ Aluse Keyewi seyakeye.” †

Aluse, Koteyewi sekepilise nano semetei nowa piseikipela: pota: sitalatepa au seyamakeye. Alawamona, yemiwa niyawa potakamake niwa nano ketea sopoke piseikipela: pota: eta: sita:nema tesaleko potosekeye. Amowa niwa eta: papomakeye.

⁹ Alawamona niyawa Yesuwa potosekeye. Alanase Kote matanepela: seselesaleke, Yesuwa sena kesale sopowamopela: kuma:na:pela: peleya: weyemi minakeye. Yesu minawa ikila koloteawemi hepene senayewi sosolo tese sitalapita:, Yesuyewi kolotea meapolose enekeye. Me kolotea apolose ela:, Ewa Koteyewi seseputa: Yesuyewi hilila sosolo tiyapola: kulunase Koteyewi Ewa wapolise, Ema ho:liyawala mikeye.

¹⁰ Koteyewi nano ketea sopoke timiyakeye. Alake nano ketea sopoke timiyawa Eyewi pota: elak-

* **2:7** Apolapita: aluse momateyawa ketea seta: hetetimakeye. Aputa: Koteyewi sikape auma:na:wa eyewi matanepela: itapa telakeye. † **2:8** Kisala Puka 8:4-7

eye. Apula: Eyawa E sala mutalo hepene falemi siliye ha:na: seli napolo sita:pesita: elakeye. Kote ela: matanawa Yesuyawa tima:na:wa tise sena kesalewa mene silimita:. Alanase, Koteye Yesuwa oiyawa timita: apoyakeye. Alawemi ela:, E oiya ti emi ela:wa sena kesale mene silisene sena puwano telawa Yesu ekeye. Mane Koteye timiya amowa hene henekeye.

¹¹ Aputa: niwa seli sita:pesita: mane olokeyatelawa iya:pela: takala:pela: Kotewemi sita:pesita: Yesuyewi seselesekeye. Seselesene senawana, sesela senawana niyawa sopoke Ni Ata semeteikeye. Semeteinase Yesuyewi ima selese, “Ne ma:ekeye, Ne atekeye,” aluse selese Eyewi eta: ewalosemakeye.

¹² Kote pukawemi sepatosene sena momateyawa Eyewi selese,

“Koteo, Ke unuwa Ne ma:ema Ne atema sema:na:keye.

Kema wapilima:na:pela: kekene tiye sita:la emi, Neyewi Kewa wapilise kisapesakeye.”

‡

Aluse, Eyewi selese Kote pukawemi momateyalakeye.”

¹³ Eyewi solo nowa selese,

“Koteo, Kema Neyewi heneye himu semetei esa: matanekeye.” §

‡ 2:12 Kisala Puka 22:22 § 2:13 Aisaia 8:17

Apula: solo nowana Eyewi selese, “Koteo, sala sopowala * Keyawa Nema miwa Newanapulu heneye himu semetei esa: matanakeye.” †

Aluse, Kote pukawemi momateyalakeye.

¹⁴ Aputa: Yesuyewi sala au seyawa, peleya: weyemi sena kesale elakeye. Senala: tomawana pepetawala iwa sitalakeye. Alanase, senala: toma pepeta epapuluse Yesuyewi Ene tiyapola: peleya: sena amupela: enekeye. Epapuluse elapepela: kulukeye. Ewa kulunase E penaiyayewi kulusene penaiya mouwa Setenewa ili ikomoye tiyaposakeye.

¹⁵ Ili ikomoye tinase peleya: weyemi sena kesale sitala ikila emiwa iwa kuma:na:wa sosolo ipilise sitalapita:, kulusene ipilisewa Yesuyewi silikepilakeye. Ikila sopoke sena kesale kuma:na:wa ipilise sitalapita: potapola: Yesuyewi iwa silikepilakeye.

¹⁶ Aputa: niwa heneye matanepela: hepene senawa sesemita: Ewa eta: minamakeye. Epalahame sena i maya mina senawa sesemita: Ewa minakeye.

¹⁷ Epalahame sena i maya mina senawa Yesu E ma:ekeye. Ene e ma:e sesewapa:na: epela: iwa sena toma kamuna tiyapola: ine enekeye. Ela: Ewa nano ketea timinisewa mane hekeya timinise tima:na:pela minakeye. Sena amowa hauwekilise Ewa sena toma kamuna tiyapola: minakeye. Tiye inise peleya: weyemi Eyewi

* **2:13** Yesuyewi kakasilise kulunase Ewalapulu sita:pesena:pela: meneye ti sena kesale amowa E Salakeye, au seyakeye. † **2:13** Aisaia 8:18

Kote pilisiti sena putupela: ela:, sena kesaleyewi mane olokeyatelawa iya:pa:na:pela: E pepetawa mikeye.

¹⁸ E toma popa:na:pela: nano hilila het-etiypita: Eyewi helete tiye hapakeye. Alanase sena kesale nowa toma popa:na:pela: nano hilila hetetiya inisene ikila emiwa sena kesale amowa Yesuyewi ili seselesekeye.

3

Mosesewa Yesuyewi Helepewa Wekeye

¹ Alanase, Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:, Kotewa hepenewemi ela: niwa E sa:le epapuluse sita:pesita: Eyewi kiwala aluse holak-eye. Holanase kiwa Yesuwemi seli matanepa: Koteyewi hili sepapowa Yesu walomita: Ewa Koteyewi hamona seyakeye. Hamonapita: inapola: pilisiti sena putupela: enene amowa ekeye. Niyawa Ema himu semetei esa: matanepela:, Yesu Ewamo niyewi se tiye kinisekeye.

² Kote ela: tima:na: amowa Ema tiye mikeye. Apula: Eye elawa heneye Kote E solo kulu hamonita: kamunuse puwano Moseseyewi sena kesale ili honosanewemi timiyakeye. Ili amowa Kote koane amunakeye. Yesuyawala aluse timini tikeye.

³ Tiyapola: tiyapitekiwa Yesu unuwa Koteyewi sosolo apoyakeye. Apula: koane tili inawa ewa ene sosokeye. Koane amowa koloteak-eye. Alusene amunuse Kote matanese Yesu

E koane tisene inawa amuna E unuwa Sosok-eye. Mosesewa E koane emi enenase e unuwa koloteakeye.

⁴ Koane sopoke senayewi tisekeye. Alawamona nano ketea sopoke timiya inawa Kote Ene ekeye.

⁵ Mosesewa tima:na: tisene sena, Kote koawemi sena kesale amowa eyewi seli pota: ela: epapuluse timiyakeye. Timinipita: timinise ela: sena kesale sopoke Kotewa matanemita: eyewi waiya:sela: enekeye. Alake sena kesale sopoma Koteyewi hene solo sikape sema:na:wa sena kesale sopoma Moseseyewi seyakeye.

⁶ Alawamona Keleso Ewa Kote e Sa:nase, Kote sena kesale E koawemi sopoke amowa Eyewi heneye ili seli pota: enekeye. Apula: nini Piseikiyewi napola:pa:na: e seyawa ta:tapola:, epelese yesipela: sita:la:, Kotema himu semetei esa: matanawa epapuluse sitalapitekiwa, niwa heneye Kote koane sena kesalekeye.

Kote Solo Tikapeye Ti Senawa Ema Ha:wa Matepesakeye

⁷ Alake, Ho Napoyewi selese,

“Napu ikila, Kote sowa ta:tapola: ta: tiya:pa:.

⁸ Ta:pa:na:wa mapolopa.

Puwano fa:nemi mowa honosanewemi kili tilila kouwa meiyewi Kotewa iya:pela: ta:pele tiyapola: tikapeye tikeye.

Aluse iyewi Kotewa iya:pela: E sowa tikapeye tisene epapuluse, kiyawala aluse tikapeye tiyapa.

⁹ Koteyewi selese,

'Moawemi kili tilila kouwa meiyewi Ne sowa ta:pele tiyapola: ili matanawamunuse timiyakeye.

Apula: ima Ne konomonawa mapotakeye.

Yapene talo pinipe amowa (40) Ne penaiya timinisewa iyewi potapola: papowamona, iyewi tikapeye tipela: Ne konomonawa mapotakeye.

¹⁰ Aluse timinise ikila sopoke ili himuyewi olokeyatela matanese, Neyewi alusewa eta: matanemake, Ne isu sosolo emi eta: kulu hapamakeye.

Eta: kulu hapamanase iwa sita:ne ikila emiwa Neyewi ima konomonakeye.

¹¹ Aluse, sosolo konomonose Neyewi ima hekilase selese, 'Kiwa heneye Ne peleya:wemi ha:le tepa:se mainaposakeye.

Ne matanawa eta: elesemakeye.' " *

Aluse, Kote solo amowa heneye kamunak-eye. Aluse Ho Napoyewi seyakeye. Puwano sena amowa Kote enewemi ha:le tepa:se eta: hapomake, sikape kiwala iwa amuna epapuluse, auma:pekitise, kiwa pota:pa:. Aluse Ho Napoyewi sepapolakeye.

¹² Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:, seli pota:pa:. Kiyewi kilipe kemi sena ma:e semetei nowamoke himu olokeyatela ela: Kote E sowa eta: seli topuma tema:pekitise, seli pota:pa:.

* **3:11** Kisala Puka 95:7-11

Kokolo kao tesene Kotewa iya:tesaleko eta: ili-manakeye. Kote iya:pa:pekitise, seli pota:pa:.

¹³ Alawamona, mane olokeyatelayewi tiki tise sukulu tiye Kote sowa ta:pa:na: mapolose sita:pesepikitise napu ikila yemiwa kiyewi kilipe kemi sesepa:. Aluse napuwa napu ikila weyalak-eye. Napu yemiwa kiyewi kilipe kemi sesepa:.

¹⁴ Niwa ma:ta: tiye Kotewemi seli topu ikila emiwa niwa seli topu penaiya telakeye. Alake, niwa seli topu kamo ela: ha:na: kuluse el-ema:na:keye. Niye alusaleke, niwa heneye Kaleso E mana tepesakeye.

¹⁵ Aputa: Kote pukawemi momateyawa wekeye,

“Napu Kote holawa ele ta:tapola: ta: tiya:pa:.
Ta:pa:na:wa mapolopa.

Puwano kili tilila kouwa meiyewi Kotewa iya:pela:, E sowa tikapeye tipela: sita:ne epapuluse kiwa aluse tikapeye tipela: sita-latepa.” †

¹⁶ Kote holawa ele ta:tapola: tikapeye tisene senawa ipa:? Moseseyewi sena siliye Isipi peleya: iya:pela: siliye hanose senawa tikapeye tisene senakeye.

¹⁷ Yapene talo pinipe amowa (40) Koteyewi sena ama konomonawa sena ipima konomonana? Sena olokeyatela sitala mowa honosanewemi ili kule ela hapa tomawa sena ili ama konomonakeye.

¹⁸ Koteyewi penaiya solo sepatose ima selese, “Ikila yemiwana sikapewala kiwa Newanapulu

† 3:15 Kisala Puka 95:7,8

ne peleya:wemi ha:le tepa:se mainaposakeye.” Aluse sena ipima Koteyewi walo selesena? Ta:te iya:peya sena ama seyakeye.

¹⁹ Kote sowa iyewi eta: seli topuma tikapeye tinase, Koteyewi ta:peya peleya: emiwa iwa ha:le tepa:se eta: hapamakeye.

4

Kote Elakemi Ha:le Tema:na:wa Wekeye

¹ Koteyewi puwano solo seyawa yemiwana kao elakeye. Puwano Koteyewi selese, “Kiwa Newa elakemi ha:le tepa:se mina:na:wa ililakeye.” Aluse seyawa napu yemiwana solo amowa kao elakeye. Kiyewi sena semetei nowamoke Kote solo tikape tesaleke, Koteyewi potapola:, “Kewa Newanapulu ha:le tepa:se mina:na:wa eta: ilimanakeye,” au selaposakeye. Koteyewi au sema:pikitise ipilise sita:latipa:.

² Kotewa matanemita: solo napowa Isolaiya sena kesalema se tiye mini aluse nimawana aluse se tiye mikeye. Iyewi ta:tapola: himu semetei esa: eta: matanamanase Kote solo amoke iwa eta: seselamakeye.

³ Apula: solo napowa niyewi himu semetei esa: matanepela: ta: tisaleke, Kote elakemi niwa ha:le tepesakeye.

Puwano Koteyewi ima konomonose penaiya solo sepatose ima selese,
 “Ikila yemiwana, sikapewala, kiwa Newanapulu ha:le tepa:se mainaposakeye.” *

* 4:3 Kisala Puka 95:11

Peleya: weyemi mou apoya ikila emiwa Kote Ene E peleya: ha:le tema:na: timiyakeye.

⁴ Aputa: tomo ikilawa Kote pukawemi momateyawa wekeye. “Tomo ikila emiwa Kote Ene ha:le ela:, nano semetei nowana eta: timiyamak-eye,” aluse momateyalakeye. †

⁵ Apula: puwano sawi weyemi solo seyawa wa:ke ha:le tesene ikilawa momateyawa wekeye. Kote solo tikapeye tisene senama Eyewi selese, “Ikila yemiwana sikapewala kiwa Newanapulu ha:le tepa:se mainaposakeye.” ‡ Aluse, Koteyewi selapita: momateyalakeye.

⁶ Kote E solo napowa se tiye kinapita:, puwano senayewi ta:tapola: kemi ta:ta: iya:peyakeye. Ta:te iya:peya amopela:, Kote elakemi iwa ha:le tepa:se eta: hapamakeye. Apula: sena nokamoke ta: tiyapola: sita:newa Kotewalapulu ha:le tepa:se hanakamakiwa ililakeye.

⁷ Aputa: puwano tikapeye tisene sena kesale amowa ha:le tepa:se eta: hapamakeye. Alanase, ha:le tepa:se ha:na:na:wa sikape Koteyewi ikila nowa ta:peyakeye. Ikilale ta:peyawa Koteyewi selese, “Ikila amowa napu ikila wekeye.” Au seyawa iyewi tikapeye tinase, sikape yapene muta iya:pela: ikila emi ta:peyawa Koteyewi Tepitima se tiye mikeye. Se tiye miwa nimawana se tiye kinakeye. Solo amowa wekeye.

“Napu Kote holawa ele ta:tapola: ta: tiya:pa:
Ta:pa:na:wa mapolopa.” §

† 4:4 Ma:ta: Ti 2:2 ‡ 4:5 Kisala Puka 95:11 § 4:7 Kisala Puka 95:7-8

Aluse, selese momateya we kiyewi puwano topukeye.

⁸ Aputa: Isolaiya sena kesalewa Yosuyewi siliye hanapola: iwa heneye ha:le sita:ne mikiwa, ha:le tema:na: ikila nowa Koteyewi eta: sema:na: telamakeye.

⁹ Alanase Koteyewi ha:le tema:na: ikila nowa ta:peyakeye. Koteyewi nano timini tiyapola:, tomo ikila emiwa Ewa ha:le enene aluse, Kote sena kesalewala aluse ha:le tema:na: telakeye.

¹⁰ Alake sena kesale Kote elakemi ha:le tepa:se ha:na:na:pelekiwa, Koteyewi Ene nano timini tiye tiyapola: ha:le enene aluse, sena kesaleyewi ilipe nano timini tiye kotetiyapola: ha:le tepesakeye.

¹¹ Aputa: Isolaiya senayewi mane olokey-atelawemi sutesini tikapeye tisene epapuluse, nini sena semetei nowamoke auma:pekitise pota:pa:. Alake Kotewalapulu ha:le tepa:se ha:na:na:pelekiwa himu semetei esa: matanepela: penano sita:latipa:.

Kote Sowa Penaiya Elakeye

¹² Kote solo amowa falela epela: penaiyanakeye. Sapa semetei mina elipe epapuluse Kote soye helepekeye. Sapa nokemi mina elipe amowa koloteakeye. Alawamona, Kote sowa Sosokeye. Kote sowa komono sasonase, solo amowa ta:takemiwa sapayewi nanesene epapuluse solo amoke himuwemi nanesekeye. Ki mini elakamowa sapayewi, ki amowa kolo tiye, sapayewi nanese, ki amowa tiye ti apoyawa takalepela: ki amowa takalepela:, alusene epapu-

luse, Kote solo amoke himuwemi matanawa ala hoye matana elipe kekenawa, Kote solo amoke kelese potosekeye. Nini himuwemi mane auma:na:pela: matanesewana mupapolo matanesewana Kote solo amoke takalepela: potosekeye.

¹³ Koteyewi Ene nano ketea sopoke E timinipita: potosekeye. Apula: sena semetei nowana, nano semetei nowana, Koteyewi eta: papoma o:sulu mupapo maelakeye. Hokatonase nano nowa eta: folama nano sopoke potosene epapuluse, Koteyewi Ene nano sopoke hokato aluse sitalapita: potosekeye. Potapola: matananase Ema niyewi nano alusewana, nano timiyawana, sopoke Ema selapita: Eyewi takalepela: takalepesakeye.

Pilisiti Sena Puwano Ola:pe Sosowa Yesukeye

¹⁴ Kote E Sa:le Yesuwa hepene falemi hapakeye. Hanapola: enenase nini pilisiti sena puwano Sosowa Yesu Ene ekeye. Alanase Ema himu semetei esa: matanekeye. Penanose mataneseewa iya:takamakiwa eta: ilimanakeye.

¹⁵ Nima nano hilila hetetiyapita: nini pilisiti sena ola:tewi hauwekilise matanesekeye. Nini toma popa:na:pela: nano hilila hetetima:na: inisene epapuluse ewala peleya: weyemi enene ikila emiwa toma popa:na:pela: nano hilila hetetikeye. Hetetiyapita: kemi, Eyewi mane olokeyatela eta: timakeye.

¹⁶ Alake Yesuyewi niwa hauwekilise kakasilise kulukulula:sela: enenase, niwa Kote nini Piseiki sea pawemi hanakamakiwa ililakeye. Nano

hilila hetetiya kemiwa niwa sesemita: Kote elakemi mapato inise, ekela himu penaiya matanepela: sita:la: kulukulupa:. Koteyewi nano ketea sopoke penanose potapola: elakeye. Apula: Koteyewi niwa hauwekilise ela: mokopo seselese napola: tese elakeye.

5

Yesu Eyewi Pilisiti Sena Puwano Elakamoke Niwa Sesepeakeye

¹ Pilisiti sena puwano wa:pa:se timinimita: ta:peyawa wekeye. Sena sopoke emi sena semetei pilisiti sena puwano timinimita: ta:peyakeye. Ta:pelepita: senayewi Kotepela: timinise, sena kesale sopoke seselesekeye. Sena kesale olokeyatela timiya iya:pita:, Eyewi a:pele sanose satapola:, Kotema kinapola:, nano nowana mokopo kinapola:, eyewi epapuluse timinisekeye.

² Ewa senapela: ela:, ewala eta: penaiyamanase halute ela: potapola:, sena kesale tikili tese sita:la: hele matanesaleke potapola:, iwa eyewi eta: konomona sema halute hekelesekeye.

³ Ewa eta: penaiyama enenase Eyewi e olokeyatelawamopela:wala, a:pele sanose satapola: kinapola: itapa tepela:, sena kesale olokeyatelawamopela:wala, a:pele sanose satapola: Kotema kinisekeye.

⁴ Pilisiti sena puwano wa:pa:se enewa unuwa sosokeye. Pilisiti sena puwano wa:pa:se elakamoke timinisewa tima:na:pela: Eyewi Ene ewa eta: ta:peyamakeye. Koteyewi Alonewa

pilisiti sena puwano elakamoke timinisewa timinimita: Alone ta:peya amunuse, yemiwana pilisiti sena puwano elakamoke timinisewa timinimita: Koteyewi ta:peyakeye.

⁵ Apula: Kelesoyewi Ene ela: unuwa eta: soyamake, pilisiti sena puwano elakamoke timinisewa tima:na:pela: Eyewi Ene Ewa eta: ta:peyamakeye. Koteyewi Ewa ta:peyakeye. Koteyewi Ema selese,

“Kewa Ni Sa:keye. Napu weyemiwa kine ke Ata amowa Nekeye.” *

⁶ Aputa: Eyewi solo nowana selese,

“Kewa pilisiti sena kokolo kao elaposakeye. Melekiseteke pilisiti †sena

enene epapuluse, Kewala semetei kamunuse kao elaposakeye.” ‡

⁷ Yesu Ewa peleya: weyemi enene ikila emiwa, Koteyewi Ewa sesemita: Eyewi Kotema kulukululakeye. “Koteo, Newa kuma:pekitise Keyawa Newa sesema:na:wa ililakeye,” aluse Eyewi Kotema sosolo holose ya:lese kulukululakeye. Eyewi Ene ewamo eta: soyamake Kotewa

* 5:5 Kisala Puka 2:7 † 5:6 Puwano fa:nemi Melekiseteke pilisiti sena sosolo enekeye. (Ma:ta: Ti 14:18-20 emi akeyawa)

‡ 5:6 Kisala Puka 110:4

me sola:penase E kulukululawa Koteyewi topuk-eye. §

⁸ Yesuwa Kote E Sa:le enene kamona, nano hililawa hetetiyapita:, Eyewi tiye himu nakolose toma olose ela emi Kote sowa ta: tiyapola: kulu hapakeye. Alake ta: tiyapola: matanesewa matanakeye.

⁹ Aluse, E kulu hapawa sopoke hekeyanase, E sowa ta: tisene sena kesale amowa Eyewi mene silikeye. Kokolo kao mene silisene mouwa Yesu Ene ekeye.

¹⁰ Ema Koteyewi selese, “Kewa pilisiti sena puwanokeye. Melekiseteke pilisiti senapela: enene amunuse Kewala semetei elakeye,” au seyakeye.

Kiwa Kelesowa Mene Ha:na:pekitise Pota:pa:

¹¹ Niyawa solo we kima a sema:na: telawamona, mouwa koloteamawemi ela:. Apula:, kiyawa kipila eta: seli matanema:na: telamak-eye. Niyawa kima walo seyawa hokokeye. Koiyawemiye, kiwa eta: seli topumakeye.

¹² Puwano kiyewi Yesuwa matanemita: seyawa ta:tapola:, ikila sopoke topunase, kiyawa sena nokama walosene sena tepela: se tiye miyapekeye. Kiyawa walosene sena tepela: se tiye miya:na: telawamona, kiyawa walosene sena tepela: se tiye makinakeye. Kiyawa ili eta: matanamanase sena nowamoke Kote solo mou puwanowa, wa:ke kima selakeye. Ma:ne ma:na:

§ 5:7 Yesuyewi kulukulusewa Koteyewi topukeye. Ta:tapola: Yesu kuma:na:wa Koteyewi seselakeye. Sesela:sela: Ewa kulapita: Koteyewi Ewa mene teisa:pekeye.

tela kamona, salayewi po ipi semetei nasene aluse kiyawa na:sela: sitalakeye.

¹³ Po ipi nasewa salaye esekeye. Salanase, iyawa mane hekeyawa eta: ele potosemakeye.

¹⁴ Alawamona ma:ne amowa sena tililaye nasekeye. Kelesowemi kulu hapa sena ke-saleyewi mane napowala mane olokeyatelawala takalese matanesene sena kesale amowa sena tilila kesale tilila epapulakeye.

6

Ta: Tiyapola: Sita:latipa:

¹⁻² Kiyawa Keleso newa solo puwano seyawa semetei ta:tapola: sita:la: eta: ilimanakeye. Keleso mou sopoke matanema:na:wa, Kelesowemi himu semetei esa: sita: tesene sena tililayawa ta:tapola: aluse ta:pota:pa:. Apula: koane tima:na:pela: ola:pe isu puwano kelawa tuku-tiye wa:ke eta: kelesemakeye. Keleso solo mou puwano miwa isu epapulakeye. Keleso solo mou puwano miwa wekeye. Peleya: weyemi mane olokeyatela timiyawa hokatolose, Kotewemi elapose meneye tiye Ema himu semetei esa: matanesewana, apula: hano toluyetisewala, apula: tiya:yewi kesalese kulukulusewala, apula: sena kulu sikape mene tesima:na:wana, apula: itapa tema:na: ikila emiwa sena ke-sale takalepela: takalema:na:wana, apula: nano amowa sopoke isu epapulakeye. Ola:pe isuwa puwano kelawa wa:ke eta: kelesemakeye.

³ Solo amowa ta:tapola: matanese Keleso newa sosolo temita: Koteyewi seselesaleke E solo nokala matanese penanose sitalaposakeye.

⁴⁻⁵ Aputa: sena nokamoke Kotewa iya:pela: Ema fa:se kinise, iyewi Kotema wa:ke epe-sena:pela: mene minite niyewi ko:lu selipesapa:? Eh. Niyawa eta: ilima. Aputa: senawa Koteyewi ho:liya emi sita:la:, Kotewemi himu semetei esa: matanepela:, Koteyewi mokopo seselesewa tiyapola:, Ho Napowala ili himu inisaleke, Kote sowa ta:tapola: solo amowa napolapo, aluse matanese, sikape Yesu mene inakemiwa Kote penaiya timinima:na:wa iyewi seli matanepela: sita:newa,

⁶ elawamona sena kesaleyewi Kotewa iya:pela: mapolosaleke amopela:, wa:ke mane olokey-atelawa hokatolose Kotewemi elapose mene minite, niyawa eta: hekema:na: telamanakeye. Alake Kotewa iyewi iya:pela: Ema fa:se kinise, Koteyewi E Sa:le Yesuwa i kelipapoya papela: epapuluse, iyewi wa:ke Yesuwa pakeye. Sena nokamoke Yesuwa wepi selese Yesuwa itipilise Ewa papela: epapuluse pakeye.

⁷ Alake ikila sopoke hawa peleya: sopolu sinisekeye. Sinapita: senayewi nakela sa:le alekenawemi kelawa seli fiyapepela: fo heleskeye. Helepita: peleya:wa Koteyewi potapola:, "Napola:ta:pa:," au selesekeye.

⁸ Alawamona peleya: nowa hawa sinapitekiwa senayewi alekenawemi nakela sa:le kelawa eta: fiyanemake, alekena kisiyewi foluse ilima fiyanese nano ketea ona olokeyatelawa fiy-atepesakeye. Fiyatesaleke peleya:wa Koteyewi

potapola; “Olokeyale tiya:pa;” au selaposakeye. Peleya: iya:peyawa sikape teiyewi wa:lese itapa tepesakeye.

⁹ Ne manala: napolo, niyawa kima penanose selakeye. Alawamona, Kiyawa Kotewa eta: iya:peyama esa; aluse niyewi matanekeye. Koteyewi kiwa mene siliye, sikape kiwa napola:taposakeye, aluse matanekeye.

¹⁰ Koteyawa olokeyale eta: hekelesemakeye. Eyawa nano ketea sopoke hekeyawemi ela: hekelesekeye. Kiyewi ela: Ewemi hokolose tima:na: tiwa Eyawa eta: kepolyetisemakeye. Kiyawa Ema himu hapanase seli topu sena kesale nokamo a seselawa Eye potapola: eta: kepolyetisemakeye.

¹¹ Sena nowa kiyawa semetei semetei kaluse seselese sita:la; kula okemi kaluse seselese timinimita: niyewi sosolo matanekeye. Kiyawa aluse timinise sita:la; kiyawa matanese, “Niyawa nini seli topuwa penano tiyapola: elatipa:. Koteyewi niwa mene silima:na:keye.” Aluse matanepela: yesipela: sitalaleke, Koteyewi kiwa siliyapola: kima nano wa:la:ya hepe napolo miya:na:wa, kinaposakeye.

¹² Alusaleke, kiyawa kipila mamapolopesakeye. Apula: kiyawa Keleso sena kesale seli topu heneye mane hekeyawa amo kulu ha:na:pa:. Apula: iyewi Koteyewi e salama miya:na: seyawa iyewi tiyaposakeye. Iwa seli ta: tiyapola: yesipela: enekeye. Ala amunuse, kiwala timinipesakeye.

Koteyewi Auma:na: Seyawa Heneye Aupesak-eye

¹³ Koteyewi auma:na: seyawa Eyewi Epalahamema seyakeye. Heneye aupesakeye. Aluse, Epalahameyewi matanemita: Koteyewi ema sepapolo seyakeye. Nowamoke Ewa eta: helepemanase, Kote Ewa heneye puwanokeye. Puwanonase sepapolo sowa se tiye kinise Eyewi e unuwa selapola: heneye solo amowa se tiye mikeye.

¹⁴ Eyewi Epalahamema se tiye kinise,

“Kewa Neyewi napola:pa:na:keye.

Keyewi sena maya muta temita: Neyewi sosolo meapolaposakeye.” *

¹⁵ Au selapita: solo amowa Epalahameyewi ta: tiyapola:, yesipela: ela: solo amowa eta: iya:peyamakeye. Eta: iya:peyamanase puwano se tiye miwa heneye kamupita: papokeye.

¹⁶ Aputa: sena elipeiyewi kekelese sita:la:, kekelesewa iya:pita:, sena semeteyewi hekilase selapita:, a:tewi kekelese seyawa iya:tesekeye. Sena amokiwa Eyewi e unuwa sepela: hekilase eta: selesemakeye. Hekilama:na:pela: sena nowa sosolo elakamo unuwa e unuwa sepela: hekilasekeye. Aluse, kamo kulu hanosekeye.

¹⁷ Nini Kote ta: tisene sena kesale amowa Epalahame e sala amupela: sita:la amowa Koteyewi auma:na: seyawa, “Heneye hene-
napo,” aluse niyewi ta: tiyapola: matanemita:, Koteyewi hekilase sepapolakeye. Eyewi

* 6:14 Ma:ta: Ti 22:17

au seyawa maiya:taposakeye. Aluse senayewi matanemita: hekilase sepapolakeye.

¹⁸ Aluse Koteyewi sepapolo auma:na: seyawala, hekilase seyawala, solo elipei amowa eta: iya:tesemakeye. Solo elipei amowa Kotewa mokopo eta: selesemakeye. Mokopo eta: selesemanase, Sena kesale niwa Kote pawemi neiyeye ha:na: emi o:sulu ela: Kote sepapowa matanepela: nini himu matanawa penana:pela: nano ketea sopoke Kote ela: miya:na: sepapowa yesipela: enewa nima kinaposakeye.

¹⁹ Penanose matanepela: sita: tesewa poti meni tiye ha:na:pekitise etewa koma:peya, etewa hano suwemi kolemi toliyetipela: ela: poti kemi hela epapuluse, Koteyewi auma:na: seyawa ta: tiyapola: matanesewa etewa epapulakeye. Alake nini matanawa matanepela: sita:la: Kote elakemi pawemi inapola: kulukuluma:na: telalakeye. Ala epapuluse pilisiti sena puwano elakamoke Kote koane, Hene Heneye Napolo Sopolu koane Kote elakemi koakeye. E seyawa emi musuluyetiye sena kesale sopolopela: kakasilise timiyakeye.

²⁰ Aluse hepene koane Yesu niwamopela: kakasilise puwano hanapola:, Kote elakemi elakeye. Melekiseteke pilisiti sena puwano enene epapuluse, Yesu Ewa nini pilisiti sena puwano kokolo kao timinise tesekeye.

7

Puwano Pilisiti Sena Semetei Nowa Sosolo Enewa Melekisetekeye

¹ Saleme taunewemi sena sita:newa Melekiseteke piseikipela: potapola: enekeye. Aputa:, Piseiki Kote Wa:pa:se Sosonase eyewi pilisiti senapela: timinise enekeye. Aluse enewa Epalahameyewi e kisi tetese, kisi sena piseiki noka sanose kotetise, Epalahame e koane mene ha:na: isu honosane, Melekiseteke ewa ko:luye tise ema napola:tesene solo amowa minakeye.

² Solo amowa kinapita: ema Epalahameyewi nano mokopo minakeye. Ene nano sopoke tiwa takalese taloipe kekenepela: ti tilakeye. Tiye tipila:, talo semeteiwa tiyapola: Melekisetekema tiye mikeye. Kinapita: Melekiseteke tilakeye. Melekisetekewa unuwa hene solopela:la: Hekeya Tesene Sena Piseikikeye, aluse unuwapokeye. Saleme taunewemi senawa piseikipela: pota: enenase e unu nowa unuwatete, Halute Tesene Sena Piseikikeye, aluse unuwapokeye.

³ Apula: e atawala e amawana itapakeye. * Tilila kouwa meiwala itapakeye. Ewa kesila ikilawala ewa kulu ikilawala itapakeye. Kote E Sa:le kamuna, Melekisetekewa pilisiti senapela: kao enekeye.

⁴ Aputa: nini tilila kouwa mei puwano Epalahameyewi kisi tetapola: kisiwa helete tiye hapakeye. Helete tiye kisi senayewi nano keteawa Eyewi tilakeye. Tiyapola: nano napolo sopoke tiwa takalese, talo semeteiwa Mekisetekema kinapita: Melekiseteke tilakeye. Melekiseteke

* **7:3** Kote pukawemi Mekisetekewa e atawala, e amawana, unuwa eta: momateyamakeye. E tilila kouwa mei iwa sopowala, unuwa eta: momateyamakeye.

niyawa matanepa:. E unuwailima sosolo ene-nase Epalahameyewi ema nano mokopo minakeye.

⁵ Apula: Lifai sena maya noka pilisiti senapela: sita:la: Koteyewi selese, “Isolaiya sena kesale iyewi nano tiwa takalese, akotaipe sopoke ili nekeye. Talo semeteiwa kiyewi tiya:pa:.” Aluse Kote solo ele tuwatapita:, pilisiti senayewi talo semeteiwa tilakeye. Iwa sopoke Epalahame maya hapa sena epalakeye. Alake Lifai sena maya pilisiti senayewi ilipe Isolaiya sena kesaleyewi ketea amowa tilakeye.

⁶ Melekisetেকে ewa Epalahame sena mayamakeye. Alawamona, Mekisetekewa Epalahameyewi ema nano talo semeteiwa mokopo mikeye. Koteyewi napola: tese auma:na: seyawa Epalahamema Melekisetেকে se tiye minakeye.

⁷ Napola:tesene solo amowa kinisene senawa Sosokeye. Napola:tesene solo amowa tisene sena amowa koloteakeye. † Mane alusewa niyawa matanekeye.

⁸ Apula: Lifai sena maya nano talo semeteiwa iyewi ilipe tisekeye. Sena kulusene aluse Lifai sena maya amowa iwa kulusekeye. Alawamona Melekisetেকে nano talo semeteiwa tise ewa kao elakeye. Apula: Melekisetekewa Kote pukawemi momatelese, “Ewa kao tesekeye,” aluse momateyalakeye.

⁹⁻¹⁰ Apula: Lifai sena maya pilisiti senapela: sita:newa Epalahameyewi sena maya epalakeye. Lifai sena maya seta: mayama ela: Epala-

† **7:7** Melekisetেকে sosokeye. Epalahame koloteakeye.

hameyewi, Melekisetekema nano talo semeteiwa mikeye. Epalahameyewi Melekisetekema nano talo semetei miwa, sikape e sa:le maya inise Lifai hetetilakeye. Epalahameyewi nano talo semetei mini epapuluse, Lifai iyawala aluse mikeye. Aputa: Lifai sena maya pilisiti senapela: sita:newa sena nokamoke kinapita:, iyewi talo semeteiwa tisekeye. Alake pilisiti senayewi nano talo semeteiwa tisene senayewi, aluse Melekisetekema, nano talo semeteiwa mikeye. ‡

Pilisiti Sena Nowa Minawa Wekeye

¹¹ Puwano fa:nemi, Isolaiya sena kesaleye elewa tikeye. Ele amoke selese Lifai senawa pilisiti tima:na: tiya:pa:. Alawamona, Lifai pilisiti sena tima:na: ti amoke sena kesalewa heneye napolo tilaleke, koluma:na:pela: Koteyewi selese, “Pilisiti sena nowa sikape hetetiya:pa:.” Pilisiti amowa Melekisiteke ewamuna apula: Alone ewamunamakeye. Koteyawa koiyawemi ela: seyala? §

¹² Aputa: Lifai sena maya pilisiti senapela: sita:newa Koteyewi senisila:sela:, pilisiti sena nowa pa:ta Lifai sena mayama heteti ikila emiwa, Kote pilisiti senayewi timinimita:, solo ele tuwapowala senisilakeye.

¹³⁻¹⁴ Koiyawemiye, nini Piseiki Yesuwa selakeye. Ewa pilisiti senapela: enewa Lifai sena maya ma:ta: tiye eta: minamakeye. Ewa

‡ **7:9-10** Melekisiteke sena nowama nano talo semeteiwa mimakeye. § **7:11** Lifai sena maya ma:ta: tiye hapa emi Alone hetetikeye. Alone sena maya emi pilisiti sena puwano enewa ta:peyakeye.

Yuta sena maya ma:ta: tiye minakeye. Lifai sena maya pilisiti senayewi a:pele sipi sanapola:, etewa kalopo wapa:kemi tuwapola: satosene epapuluse, Yuta senayewi aluse eta: satese-makeye. “Yuta sena maya pilisiti senapela: timinipesakeye,” aluse Moseseyewi eta: seya-manakeye.

Melekiseteke Amuna Pilisiti Sena Nowa Yesuk-eye

¹⁵ Niyewi pilisiti sena hili heteti amowa Melekiseteke amuna potakeye. Apula: niye ela: seli matanema:n:a:wa Hene Eye ela: Lifai maya pilisiti sena iwa Eye helepekeye.

¹⁶ Apula: pilisiti senapela: timinimita: Moseseyewi solo elewa tuwatese, Lifai sena maya ma:ta: tiye hapa sena amowa pilisiti senapela: timinisekeye. Yesuwa Lifai sena maya ma:ta: tiye eta: hapamakeye. Alawamona Yesuwa pilisiti senapela: timinimita: Koteyewi Mosese solo ele amowa kulu hanose eta: ta:peyamakeye. Yesu kokolo kao enenase Ewa pilisiti senapela: timinimita: Koteyewi ta:peyakeye.

¹⁷ Alake Ewa pilisiti senapela: timinisewa maitapa tepesakeye. Aputa: Yesuwa Kote pukawemi momatelese,

“Ikila sopoke Kewa pilisiti senapela: elakeye.

Melekiseteke pilisiti senapela: timinise enene epapuluse, ewala epapuluse timiya:sela: elakeye.” *

* 7:17 Kisala Puka 110:4

¹⁸ Aputa: Lifai sena maya pilisiti senapela: timinisene solo elewa puwano tuwapowa Koteyewi iya:peyakeye. Alake, Puwano pilisiti senayewi timinimita: solo ele tuwapowa eta: penaiyamakeye. Solo ele tuwapo amowa senayewi olokeyatela mouwa heneye eta: heka:pemakeye.

¹⁹ Moseseyewi solo ele amoke senawa kao eta: selilamakeye. Alawamona, yemiwa Koteyewi isu napolo hekeya nowa kola:pekeye. Isu nowa elewa eye helepekeye. Alawemi ela: isu emiwa niwa Kote ela pawemi ha:na: telalakeye.

²⁰ Aputa: Yesuwa pilisiti sena temita: Koteyewi hekilase ta:peyakeye.

²¹ Puwano Lifai sena amowa pilisiti senapela: timinimita: Koteyewi hekilase eta: ta:peyamakeye. Alawamona Koteyewi Yesuma selese,

“Newa Kote Piseikipela: ela:, Neyewi hekilase selakeye.

Ikila sopoke Kewa pilisiti senapela: elaposakeye. Aluse selese weyamowa Neyewi maiya:taposakeye.” †

Aluse, Yesu pilisiti senapela: timinimita: Koteyewi hekilase ta:peyakeye.

²² Alanase, niyawa seli matanekeye. Koteyewi Yesuma hili sepapowa tiwa niyewi sena kesalema waiyakeye. Koteyewi hili sepapo ti amowa puwano sepapowa ti amowa helete tiye hapakeye.

† 7:21 Kisala Puka 110:4

23 Aputa: puwano pilisiti sena muta sita:nekeye. Iwa nowa kulapita:, kuluwamopela: pilisiti senapela: nano timinisewa kamunuse eta: timakeye.

24 Iyewi kamunuse matiminipita: potapola:, yemiwa pilisiti sena Yesuwa Ene kao tesenase, ikila sopoke Ewa kaluse pilisiti senapela: timinisekeye. Yesuyewi pilisiti senapela: timinise ela:, eta: kulusema kao tesenase, Eyewi timinisewa sena nowamoke tiyapola: eta: tise-makeye.

25 Alanase yemiwana sikapewala Yesuwemi tese niwa Kote ela ha:na:nase Eyewi ili sena kesale amowa mene silikeye. Ikila sopoke Ewa kao elanase, iwamopelekiwa kulukuluse Kotema sela:sela: elakeye.

Yesu Ewa Pilisiti Sena Puwano Enewemi Niwa Seselesekeye

26 Yesu Ewa pilisiti sena puwano elanase, Eyewi niwa seselawa ilikeye. Ewa Kote sikapowemi hene hekeya napolo sopolu elakeye. Ewa olokeyatelawa eta: tise-makeye. Ewa mane olokeyatelawa eta: matanesemakeye. Mane olokeyatela tisene sena alapulu Yesuwa semetei ela ikila emiwa Ewa olokeyatela eta: timiya-makeye. Alake Ewa hepene falemi ela: heneye puwano epesenewa Koteyewi apoyakeye.

27 Lifai sena maya pilisiti sena puwano epe-sita:ya amunuse Ewa eta: tesemakeye. Ikila sopoke peleya: weyemi pilisiti sena sopoke ilipe olokeyatelawamopela: a:pele sanapola: satapola: Kotema kinapola:, sena kesaleyewi

olokeyatelawamopela: a:pele sanapola: satapola: mini epapuluse Yesu Ewa tima:na:wa aluse eta: timakeye. Alawamona sena kesaleyewi mane olokeyatelawa heneye itapa temita: ikila semeteiwemi Yesu kuluse Ene tomawana pepetawala Kotema mikeye. Aluse minase wa:ke nano nowa miya:na:wa maelakeye.

²⁸ Puwano Koteyewi Mosesema selapola: tili ikila emiwa, pilisiti sena puwano timinimita:, sena iwa senake penaiya eta: ilima sena amowa ta:peyakeye. Koiyawemiye, iwa mokopo senake. Alawamona sikape Koteyewi Mosesema sepapo tiwa itapa tepela:, Koteyewi E Sa:ma hekilase selese, “Kewa pilisiti senapela: elaposakeye.” Aluse E Sa:le Yesuwa ta:pele tiyapola: hekeya sopolu napolo kokolo kao Yesuwa heneye iliye tiye enekeye.

8

Koteyewi Niwa Yesuwalapulu Hili Sepapowa Puwanokeye

¹ Solo kina mouwa wekeye. Pilisiti sena puwano wa:pa:se heneye napowa Yesukeye. Ikila sopokeye Ewa pilisiti sena puwano apola: ela: niwamopela: kulukuluse timinise elakeye. Hepene falemi Piseiki Kote Sosolo E tiya:le ili tapowemi Piseiki Kini Sosolo sea sosolo emi, Yesuwa nini pilisiti sena puwanowa helakeye.

² Eye pilisiti sena tima:na:wa Kote ene hepene koane falemi tikeye. Koane amowa heneye Kote ene koakeye. Koane amowa senaye eta: timakeye. Eh. Alamakeye. Kote Ene timiyakeye.

³ Aputa: peleya: weyemi pilisiti sena puwanoyewi sopoke a:pele sanose satapola: Kotema kinapola:, nano nowana mokopo kinapola: epapuluse timinisekeye. Alanase, hepene peleya: falemi, nini pilisiti sena puwano Yesu ela:, Ewala Kotema nano mokopo mikeye. *

⁴ Alake, Ewa peleya: weyemi telakiwa, pilisiti tima:na:wa eyawa matimapekeye. Koiyawemiye, pilisiti sena iwa sitalakemi ela: apula: iyawa mokopo miwa kalikalise Kotema kinisekeye. Amowa eleye seyakeye.

⁵ Peleya: weyemi ili pilisiti senapela: timinise, hepene falemi nano alusewa iyewi ta:pele tiyapola: timiyanakeye. Alusene epapuluse, Moseseyewi fala: koane Kotema wapilise koawa, tima:na:pela: Koteyewi ema selese, “Kewa tokomo Sainai tumu solo elewa tima:na:pela: hapa emiwa, fala: koane tima:na: Neyewi kema waiyakeye. Waiya epapuluse ta:pele tiyapola: tiya:pa:.” † Au selapita:, Koteyewi waiya epapuluse Moseseyewi ta:pele tiyapola: tikeye.

Hili Sepapowa Kelesoyewi Potapola: Elakeye

⁶ Alawamona Yesuyewi Ene pilisiti senapela: timinise, peleya: weyemi pilisiti senayewi timinisewa, Yesuyewi sitiye tiye timiyanakeye. Koteyewi Ene senama hili sepapowa senayewi ta: timita:, Yesu inapola: honosane sena ela: hili sepapowa penana:pekeye. Hili sepapowa penana:penase puwano sepapowa helete tiye

* **8:3** Sena mane olokeyatelawa itapa temita: Yesusyewi E tomawa Kotema mokopo mikeye. † **8:5** Mene Sili Puka 25:40

hapakeye. Puwano Koteyewi napola: tese auma:na: seyawa koloteakeye. Alawamona, hili sepapowa Koteyewi napola: tese auma:na: seyawa hene heneye sosokeye.

⁷ Alanase puwano sepapo tili amowa ilima:na: telaleke, Koteyewi hili sepapowa matimapekeye. Eta: ilima tepita: solo hili se tiye mikeye.

⁸ Alawamona, puwano sepapowa tiwa hepe tepita: sena olokeyatelawa Koteyewi potapola: selese,

“Newa Piseikipela: enenase kiyawa ta:ta:pa:.

Sikape ikila nowemi Neyewi Isolaiya sena mayamawala,

Yuta sena mayamawala, hili sepapo tiya-posakeye.

⁹ Sepapolo tiwa hili pa:ta elaposakeye.

Apula: puwano ili tilila kouwa meima hoyewi selapita: tili epapuluse,

sikape epapu selapola: matiyaposakeye.

Puwano ilipe Isipi peleya: iya:pela: hamonite,

Neyewi iwa siliye hapa ikila emiwa Neyewi sepapowa se tiye mikeye.

Puwano sepapowa tiwa iyewi ta: tiyapola: eta: kulu hapama tese, Neyewi iwa fa:se mikeye.

¹⁰ Alanase, Neyewi puwano sepapowa tiwa iya:pela:,

Isolaiya sena kesalema hili selapita: tiwa wekeye.

Ne solo ele tuwapowa ili matanawemi tuwapa:na:keye.

Ili himuwemi momatema:na:keye.

Ili Kotewa Newa tema:na:keye.

Neyewi iwa potapola: elapita: iyewi Ne
sowa matanepela: seli
sitalaposakeye. Aluse sitalapita:, Ne sena
kesale amowa iwakeye.

¹¹ Sena nowamoke e sena manawana apula: e
ma:ewala walose selese,
'Piseiki Kotewa matanepa:,' auwa eta:
sema:na:makeye.

Au sema:na: elawamona sena sopoke
Newemi matanepesakeye.

Sena sosolo sita:neyawala sena kolotea
sita:neyawala,
sena sopoke Newa matanepesakeye.

¹² Alake ili olokeyatela timinipita: Neyewi potap-
ola: iwa hauwekilise iya:taposakeye.
Iya:pela: ili olokeyatelawa Neyewi wa:ke
mamanepesakeye." ‡

¹³ Hili sepapowa tinase Koteyewi selese,
"Puwano sepapo tiwa pusomiyanakeye." Aluse
Koteyewi selakeye. Pusomiyawa sao pusomiya
epapulakeye. Puwano sepapo tiwa ikila kolotea
tepela: sikape itapa tema:na: epapuluse sopoke
itapa tepesakeye.

9

*Puwano Pilisiti Sena Puwano Elakamoke
Kotema A:pele Pepetawa Miwa Wekeye*

‡ **8:12** Aluse Koteyewi hili sepapo tima:na:wa sepatosene
senayewi Yelemaiya Kote pukawemi momateyalakeye (Yele-
maiya 31:31-34).

¹ Koteyewi puwano sepapowa Mosesema selese tiwa ikila emiwa, Kote ela pawemi minite nano tima:na:pela: solo ele tuwapokeye. Alake Kotema wapolima:na:pela: peleya: weyemi koane tima:na:wa, “Weyamu tiya:pa:,” aluse solo ele tuwapokeye.

² Solo ele tuwatapita: Moseseyewi fala: koawa tikeye. Koane amowa honosane saoyewi elepa:pekeye. Elepa:pepela: isu tenamowa heka unuwatese Ho:liya Napolo koakeye. Koane emi napa semetei wiki tomoipewa tupa:pela: tuwapola:, apula: tepolowala tuwapola:, tepolo wapa:kemi falawa Kotema mokopo miya:na:wa tuwapokeye.

³ Fala: koane sulu honosane sao teyawemi elepa:pe nowa koane nono fa:nemi unuwatese Hene Heneye Ho:liya Napolo koakeye, * aluse unuwapokeye.

⁴ Napolo Sopolo koane saoyewi elepa:pewa pawemi nano ikumu hosonosene sapota: tepolo amuna timinise kolo tiyapola: timiyawa fopiyakeye. Apula: Hene Heneye Ho:liya Napolo koane kolo nowa tiyapola: timini tiyapola:, pokose wapa:kemi falala, hema tapowala, kolo satapola: foyetipela:, koane emi tuwapokeye. Kolo nowa tiyapola:, potolo timiyakeye. Potolo timiya emi Koteyewi hepene falemi tese ma:ne amuna † mini mowa peleya:wemi sululuwayawa, iyewi

* **9:3** Sena nowa ha:na:pekitise koane ala:pekeye. Pilisiti sena puwano wa:pa:se ene semetei koane hanosekeye. † **9:4** Ma:ne amunawa Hipulu solopela:la: unuwatese ma:nakeye. Nini solopela:la: ena au selesekeye.

tiyapola: potolo suwemi selawapokeye. Potolowa pokose suwemi selawapokeye. Aputa: Alone poloto seleya emi i falo kokona hetetiwala, pokose suwemi selawapokeye. Apula: Kote sowa tuwapowa, etewawemi momateyawala, pokose suwemi selawapokeye.

⁵ Pokose wapa: falemi Kote ho:liyawa matanepa:se, hepene sena amuna ta:pele tiyapola: elipei timini tiye tuwapowa, pokose wapa:kemi tuwapokeye. Elipei enewemi epi hanewa pokose wapa:kemi a:pele pepetawa pilisiti senayewi apolose, sena mane olokeyatelawa itapa temita: fopule ka:pela:nekeye. Solo noka selaposakeye elawamona maselakeye. Ketea amowa sopoke neyewi yemiwa selesaleke, selapola: ela: ikila itapa tepesakeye.

⁶ Aluse fala: koane titiyapola:, koane suwemi nano ketea sopoke tiye tipela: ikila sopoke pilisiti sena Ho:liya Napolo koane tapowemi inapola:, mowa hanapola: epapuluse Kotema tima:na: tisewa timiyakeye.

⁷ Alawamona fala: koane sulu honosane saoyewi elepa:penase Hene Heneye Ho:liya Napolo koane nono fa:nemi, pilisiti sena sopoke eta: hanosemakeye. Pilisiti sena puwano wa:pa:se enewa ewamo semetei hanosekeye. Ikila sopoke ewa eta: hanosemakeye. Yapene semeteiwemi ikila semetei hanosekeye. Mokopo eta: hanosemakeye. Ewa a:pele pepetawa tiyapola: hanapola: Kotema miya:na:pela: hanosekeye. Eyewi ene hele olokeyatela timiyawa Koteyewi itapa temita: pepetawa

kinapola:, aluse sena kesale sopolopela:wala kepoliyetipela: hele olokeyatela timiyawa Koteyewi itapa temita:, pepetawa semetei kamowa kinisekeye.

⁸ Aluse pepeta kinisene mouwa enana? Ho Napoyewi mou walosene wekeye. Sena olokeyatelawa itapa temita:, Kotema a:pele sanapola: satapola: Kotema pepeta kinisene solo ele amowa kemi elapita:, Hene Heneye Ho:liya Napolo koane Kote elakemi, sena kesale sopoke ha:na:na:wa isu maelakeye.

⁹ Fala: koane pilisiti senayewi nano timiya amunuse, Yesuyewi nano timinima:na:wa niyewi matanemita: aluse ta:pele tiye waiyakeye. Puwano Koteyewi Mosesema selapita: ti ikila emiwa, iyewi fala: koane nano ketea mokopo miwana, a:pele satapola: miwana, nano ketea mini ikila emi sena kesaleyewi himu olokeyatela matanawa heneye maitapa tepita: kao kina:sela: sita:nekeye.

¹⁰ Alake ma:na: nasene solo ele amokewala, hano nasene solo ele amokewala, hano mutusene solo ele amokewala, sena kesale seli sita:pesita: walosekeye. Alawamona, sena kesaleyewi himu matanesewa maselisaleke kemi, ili solo ele amowa kulu hanose sita:nenase Kote ela: ele amowa sena kesaleyewi kulu ha:na: Eyewi nano sela:ta okemi ha:na: temita: mikeye.

¹¹ Alake yemiwa Keleso inise pilisiti sena puwano elakamoke nano napolo sopololo timiyakeye. Hepene falemi Hene Heneye Ho:liya Napolo koane Kote elakemi koane Eyewi musuluyetik-eye. Eyewi timiya koane peleya: weyemi

senayewi eta: timakeye. Koane hepene falemi elaka hene heneye tinase, peleya: weyemi fala: koane sena ta:pelese tiwa helete tiye hapakeye.

¹² Hepene falemi fala: koane honosane unuwatese, Hene Heneye Ho:liya Napolo koane emi Yesuwa musuluyetiye kopolo ponomakau sa:le pepetawala, kopolo nanikose pepetawala tiyapola: eta: hapamakeye. Ikila semetei Eyewi E pepetawa tiyapola: hanapola: nini Kotema kokolo kao sita:pesita: Eyewi E pepetayewi wa:la:lopela: mene kesitikeye.

¹³ Aputa: puwano kopolo nanikose pepetawala, kopolo ponomakau kula pepetawala, kopolo ponomakau mano e sa:le satose wa:lese keyawa itomu kowala tikeye. Tiyapola: sena kesaleyewi himu olokeyatelawa selakomita: iwemi pepeta faseya, itomu kowala fipilakeye. Fipipela:, Kote solo elewa tikapeye tiye sitala sena tomawemi olokeyatela timiyawa selakolakeye.

¹⁴ Alanase puwano pilisiti senayewi nano timinima:na: solo elewa kulu hanosene ikila emiwa, sena mane olokeyatelawa kopolo ponomakau pepetayewi selakolose, fala:tesene amowa Yesu Kelesoyewi E pepetayewi sitiyetiye, sena himu matanesewa hene heneye selakolose fala:wayakeye. Kokolo kao tesene Ho Napoyewi E penaiya emi Yesu Eyewi E tomawana, pepetawala, Kotema mokopo mikeye. Ewa Ene hene heneye eta: olokeyale telamanase, napolo sopowa Kotema mokopo mikeye. Alake nini mane olokeyatelawala, himu olokeyatela mouwala, Koteyewi E sikapowemi selakolose hili

tepesakeye. Alanase, niyawa ele amowa falela itapake kulu hanapa. Apula: niyawa Kote kokolo kao tesene amo tima:na: tiya:sela: sitalatipa:.

Koteyewi Senama Hili Sepapowa Yesu Pepetayewi Heneye Ilikeye Esa: Sepapowa Wekeye

¹⁵ Yesu pepetayewi niwa Kote sikapowemi hekeya sena kesale telakeye. Alanase, Yesu Ewa nini honosane sena ela: hili sepapowa Eye penana:pela: elakeye. Ewa kuluse sena kesalewawa mene wa:la:le tikeye. Ewa kuluse sena kesale ili olokeyatelawa puwano sepapo ene ikila emi timiyawa Eyewi iwa silikepiyakeye. Alake, sena kesale sopoyawa Kote E holawa ta:tapola: kulu hanosaleke, ili amoke Koteyewi falela puwano miya:na: elawa E sala ima kinaposa amowa iye tiyaposakeye. Aputa:, iwa napolo kokolo kao sitalaposakeye.

¹⁶ Aputa: sena ewa kulunase, eyewi nano keteawa e sena maya takalese timita:, ewa seta: kulumake ela ikila emi, eyewi sawiwemi momatewa tese sepapokeye. Eyewi solo sepapowase, seta: kuluma ela:, nano keteawa seta: tisemakeye. Kulapita: potapola:, eyewi nano keteawa tiyakamakiwa ililakeye.

¹⁷ Ewa apota: ela ikila emiwa, e nano keteawa timita: sepapowa tisemakeye. Ewa kuluwemi nano keteawa timita: sepapowa ili semetei kamona timinisekeye.

¹⁸ Alusene epapuluse puwano sepapowa heneye aupesakeye. Aluse waloma:na:pela: a:pele sana kulukeye. Sana kuluse pepeta hanapita:

potapola:, Kote solo ele tuwapowa, heneye matanepela: semetei kamunuse timinisekeye.

¹⁹ Aluse, puwano sena kesale sopoma Kote solo ele tuwapowa, Moseseyewi se tiye mik-eye. Se tiye kinapola: itapa tepela:, kopolo ponomakau sa:le pepetawala, kopolo nanikose pepetawala, tiyapola: hawanapulu notoyakeye. Notoya tiyapola: i hisope ele tiyapola:, ‡ a:pele sipi fano keyalo sako tiyapola:, hawemi tikipela: solo elewa pukawemi fuka:la, sena kesalewala sopoke fuka:lakeye.

²⁰ Fuka:pela: Moseseyewi selese, “Sepapolo tise auma:na: seyawa heneye aupesakeye. Aluse matanemita: pepetayewi walopita: kiyewi potakeye. Sepapolo tiwa ta: tiya:pa:,” aluse Moseseyewi seyakeye. §

²¹ Selese ela:, pepeta tiyapola:, fala: koawemi-wana, menekiwala, fala: koane suwemi nano ketea Kotepela: wapolima:na: tiye ti alapulu sopoke, pepetayewi fuka:lakeye.

²² Aluse solo ele tuwapowa nano ketea sopoke selakomita: pepetayewi fuka:sekeye. Pepeta mahanosaleke sena mane olokeyatelawa Koteyewi eta: kepoliyetisemakeye.

Nini Olokeyatelawa Iya:pa:na:pela: Keleso E Pepeta Hapawa Wekeye

²³ Alake, fala: koane tiwa apula: nano ketea sopoke fala: koane suwemi telaka, amo sopowa hepene koane falemi ela ta:pelese tikeye. Apula: iyewi a:pele pepetawa tiyapola: nano ketea Kote

‡ 9:19 I hisope ele fowa epapulakeye.
24:8

§ 9:20 Mene Sili Puka

sikapowemi selakolose hili temita: timiyakeye. Alawamona, nano ketea heneye hepenewemi ela ili amo selakolose hili temita: amowa sa:le hene mokopo mini eye a:pele mokopo mini sopoke helepita: mikeye.

²⁴ Peleya: weyemi fala: koane senayewi koane tili, Hene Heneye Ho:liya Napolo koane tapowemi Yesu eta: hapamakeye. Alake peleya: weyemi fala: koane tiwa hepene falemi koane Hene Heneye Napowa senayewi ta:pele tiyapola: tikeye. Hepene falemi Hene Heneye Ho:liya Napolo koane Yesu fiyanapola: sena mane olokeyatelawa iya:pa:na:pela: musuluyetikeye. Musuluyetiyapola:, Kote ela pawemi hela: niwamopela: seselese elakeye.

²⁵ Aputa: peleya: weyemi pilisiti sena puwano elakamoke yapene semetei itapa tepela:, a:pele sanapola:, pepetawa tiyapola:, fala: koane Hene Heneye Ho:liya Napolo koane tapowemi tiyapola: hanosekeye. Aputa: yapene semetei nowa itapa tepela:, wa:ke a:pele sanapola: pepetawa tiyapola:, fala: koane suwemi musuluyetiye hanosekeye. Alawamona, Yesuyewi epapuluse eta: timiyamakeye. Yesuwa wa:ke kupula:, wa:ke kupula: eta: alamakeye.

²⁶ Ala telawamona, peleya: weyemi ma:ta: tiye timiya ikila emiwa, Ewa wa:kewala hilila tiyapola: kupula:, wa:kewala hilila tiyapola: kupula: aumapekeye. Alawamona itapa tema:na: mapatolosene ikila emiwa, sena mane olokeyatelawa heneye iya:pa:na:pela: Yesu kuluse, aluse Eyewi E pepetawa Kotema ikila semetei mokopo mik-eye. Alake mane olokeyatelayewi penaiyawa

Yesuyewi sano tiye toluye tise Eyewi helete tiye hapakeye.

²⁷ Aluse nano ketea hetetima:na:wa Koteyewi ta:pele tiye apoyawa wekeye. Sena ikila semetei kulusekeye. Senawa kulapita: sikape Koteyewi takalepela: kotopela: takalepesakeye.

²⁸ Alake sena ikila semetei kulusene epapuluse, ikila semetei Yesu kulukeye. Ewa Kotema mokopo miwa kuluse sena kesale muta mane olokeyatelawa Eyewi tiyapola: kulukeye. Apula: Yesu wa:ke mene inaposakeye. Sena mane olokeyatelawa wa:ke tiye iya:pa:na: mainaposakeye. Yesu inapele esa: yesipela: sita:ne sena kesale amowa silima:na:pela: mene inaposakeye.

10

Puwano Nano Mokopo Minase Mane Olokeyatelawa Heneye Eta: Iya:peyamakeye

¹ Hewayewi sena miti epe potoseya hene hene hewa potosene emi maelakeye. Hene heneye pa:ta ela:, hewa epe potoseya mokopo ta:peya epakeye. Alusene epapuluse, puwano Kote solo ele tuwapowa mokopo ta:peya nano epakeye. Sikape nano ketea napolo mina:na:wa heneye henekeye. Yapene semetei kotetiyapita: a:pele sanapola: satapola: Kotema kinapola:, a:pele sanapola: satapola: kinapita: amuna emiwa sena kesale Kote pawemi wapilimita: amowa hene hekeya sopolu temita: eta: hekeyamakeye.

² Aluse a:pele mokopo minase sena hene hene me sela:pekiwa nano kinaka iya:papekeye.

Sena kesale Kotema wapolisene ili mane olokeyatelawa heneye iya:tesaleke ikila sopoke ili himuyewi mane olokeyatela matanesewa matanemapekeye. Koiyawemiye, Koteyewi ili mane olokeyatelawa iya:papekeye. Iya:tapita:, sopoke kotetikeye.

³ Alawamona iyewi a:pele mokopo kinisene ikila emiwa, ili mane olokeyatelawa wa:ke matanesekeye. Yapene sopoke a:pele mokopo kinapita: potapola: senayewi ili mane olokeyatelawa matanesekeye.

⁴ Alake kopolo ponomakau kula pepetayawala, kopolo nanikose pepetayawala, mane olokeyatelawa heneye eta: iya:tesemakeye.

⁵ A:pele mokopo kinapita: pepetayewi mane olokeyatelawa heneye eta: iya:peyamanase, Klesowa peleya: weyemi ina ikila emiwa Eyewi Kotema selese,

“Koteo, a:pele sanapola: kinisewana,
 nano nowa mane olokeyatelawamopela:
 itapa temita: mokopo kinisewana,
 Keyawa potapola: eta: epelesemakeye.
 Alawamona, Nawa senapela: epesita: sena
 tomawa Keyawa Nema mikeye.

⁶ A:pele mokopo kinisene ho tei wa: tiye timita:
 miwana,
 mane olokeyatelawamopela: itapa temita:
 nano mokopo miwana,
 Keyewi eta: epelesemakeye.

⁷ Maepelepita:, puwano Ke pukawemi Newamo
 momateyalakeye.
 Newamo momateyanase Koteo,

Ke matanawa Neyewi timinima:na: minakeye.” *

Aluse, Kelesoyewi seyakeye.

⁸ Solo ele tuwapowa isu sosowa Yesuyewi selese, “A:pele sanapola: mokopo kinisewana, kopolo ponomakau ho satapola: kinisewana, sena mane olokeyatelawamopela: mokopo kinisewana, sopokeye Keyawa eta: epelesemakeye.” Au selapita: kemi, solo ele tuwaponase satapola: mikeye.

⁹ Apula: Yesuyewi wa:ke Kotema selese, “Ke matanawa Neye timinima:na: minakeye,” au seyakeye. Alake puwano kopolo ponomakau sanapola: satapola: kina:pa:, aluse solo ele tuwapowa Koteyewi iya:pela:, amopela: heka Kelesowa niwamopela: kumita: miwa akeye.

¹⁰ Kinapita: Yesu Kelesoyewi Kote matanawa kulu hanose timinise, E tomawana, pepetawala, ikila semetei kinapola: kotetipela:, nini mane olokeyatelawa hene heneye iya:peyakeye. Iya:pela: niwa ho:liya napowemi apoyakeye.

*Keleso E Tomawana E Pepetawala
Mini Amowa Sena Mane Olokeyatelawa Ili
Iya:peyakeye*

¹¹ Ikila sopokeye pilisiti sena sopokeye timinise, napu a:pele mokopo kinapola:, apula: eliwemi wa:ke a:pele mokopo kinisekeye. Kinapita: kemi nano mokopo kinisene amowa sena mane olokeyatelawa heneye eta: iya:tesemakeye.

* **10:7** Kisala Puka 40:6-8

12 Alawamona sena mane olokey-atelawamopela: Yesuwa ikila semeteiwemi kupula:, E tomawana, pepetawala mikeye. Amowa kokolo kao elaposakeye. Alake Ene nano ketea kinapola: itapa tepela:, Ewa fiyanapola: Kote tiya:le ili tapowemi helakeye.

13 Apula: hela:, E kisiwa Koteyewi E hane-tapowemi Ewa yesipela: elakeye.

14 Ikila semeteiwemi Yesuyewi E tomawa mokopo minase, sena kesale ili amowa Eyewi Kote Ene E sena kesale hekeya hetetikeye. Eye ene mokopo miwa amoke iwa ho:liya napolo sopolu hetetikeye. Apula:, iwa aluse kokolo kao sita:laposakeye.

15 Ho:liya napowemi apoyanase niyawa matanemita:, Ho Napoyawala nima heneye walose se tiye mikeye.

16 Ho Napoyewi puwano se tiye miwa wekeye.

Piseiki Koteyewi selese, “Neyewi Ne sena ke-
salema

Ne solo hili sepapolo tima:na:wa wekeye.

Ne solo ele sepapowa iyewi matanemita: ili
himuwemi tepesakeye.

Neyewi Ne Solo elewa ili matanawemi mo-
mate tiye tuwapokeye.” †

Aluse, Koteyewi selapita: Kote pukawemi mo-
mateyalakeye.

17 Alake Piseiki Kote solo nowana se tiye miwa
wekeye.

† 10:16 Yelemaiya 31:33

“Iyewi puwano mane olokeyatela
 apula: mane olokeyatela ele hotiyeti
 timiyawa
 Neyewi wa:ke mamatanepesakeye.” ‡

¹⁸ Alake sena mane olokeyatelawa Koteyewi hene-eye iya:peyanase wa:ke nano hopola sanapola: satapola: Kotema kinakamakiwa eta: ilimanak-eye.

Kelesoyewi Niwa Mene Silinase Kote Ela Pawemi Hanakamakiwa Ililakeye

¹⁹ Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:, Yesu kuluse E pepetawa nini mane olokeyatelawa iya:peyanase, Hene Heneye Ho:liya Napolo koane Kote elakemi niwa eta: ipilamake ekela hanakamakiwa ililakeye. §

²⁰ Aputa: puwano fala: koane tili ikila emiwa, tapola teyawemi Hene Heneye Ho:liya Napolo koane tapowemi elepa:pekeye. Elepa:pe, Kote elakemi koane senawa eta: hanosemakeye. Yesu kulu ikila kemi tapola telepeyawa Koteyewi keseleye tiye tuwapokeye. Keseleye tiye tuwaponase Kote elakemi senawa hanosekeye. Alake Yesu kulunase Kote elakemi ha:na:na:pela:, falela isu sosowa Yesuyewi waiyakeye.

²¹ Apula: Yesu kuluwa mene tesi tiye, hanapola: Eyewi Kote sena kesale amowa pota: ela:, pilisiti sena puwano sosolo elakeye.

‡ **10:17** Yelemaiya 31:34 § **10:19** Koteyewi hene koane hepene falemi elakeye. Fala: koane semetei kamuna noka, Hene Heneye Ho:liya Napolo noka Kote emi elakeye, aluse pale selesekeye.

²² Alanase niwa Kote ela pawemi inapola:, mane olokeyatela honosane eta: sita:nema tesaleko, Kote epelemita: seli sita:la:, Ema heneye himu semetei esa: matanepela: sita:la: Kotema selapose inisekeye. Nini mane olokeyatela timiya kao matanese sita: tesewa Yesu pepetayewi selako tiye iya:peyakeye. Apula: nini tomawa hano kalaya napolo selakolosene epapuluse, niyewi alusene amunuse Yesu pepetayewi selakolakeye. Selakolose amunuse sita:la: Kotema selapose inisekeye.

²³ Alanase puwano niyewi Kotewemi himu semetei esa: matana aluse kao Kotewemi himu semetei esa: matanepela: sita:la: selalakeye. Aluse, Koteyewi auma:na: seyawa aupesakeye. Alake Koteyewi niwa seselese seila:pa:na: e seyawa, niyawa ta:tapola: himu semetei esa: matanepela: penana:pela: yesipela: sitalakeye.

²⁴ Apula: Koteyewi niwa seselanase niwa ninipe kemi nowamoke nowa sesela:, nowamoke nowa sesela:, aluse sita:la:, ninipe sopoke kemi epapuluse himu hapa matanepela: apula: mane napolo timiya:sela: sita:laleke ili tepesakeye.

²⁵ Apula: neyewi ta:takamake kiyewi Kotema wapilima:na:pela: kekenesene emiwa Kelesowemi kulu hapa sena kesale noka kekenema:na:pela: mainatakeye. Alanase eta: inisema senayewi alusewa kulu hanapa. Kotema wapilima:na:pela: kekenesewa iya:ta:pa. Kekenesene ikila emiwa niwa ninipe nowa seselese, e himuyewi Kotewemi penanose matanemita:, se tiye kinapola: sesepa:. Piseiki mina:na: ikila pa tepita:, nowamoke seli timinimita: hene

heneye sesepa:. Alanase, niwa semetei semetei tima:na:wa penaiya a tise sena kesale noka ili himuwa penana:ta:pa:.

Kote E Sa:le Yesuwa Iya:pela: Fa:se Kinapa

²⁶ Koteyewi hene sowa nima se tiye kinapita:, niyawa ta: tiyapola: kemi, solo amowa iya:pela: hele timinisene sena Yesuwa iya:pela:., ema fa:se kinisaleke, wa:ke Ewemi epesena:pela: mene minute nano mokopo nowa miya:na:wa maelakeye.

²⁷ Niyewi ta: tiyapola: kemi, sikape tikapeye tipela: Kotema kisi tepela: sitalaleke, sosolo falasima:na:wa elakeye. Auma:pekise ipipa:. Kote sowa tikapeye tisene kisi tepela: sitala sena kesale amowa tei wa:la sosowemi kilipesakeye.

²⁸ Kote solo ele amowa Moseseyewi se tiye miwa sena semetei nowamoke tikapeye tipela: iya:pela: fa:se kinise olokeyatela timinisaleke, sena elipeiwemiwala nowa, sena usulupewala nowa, sena olokeyatelawa iyewi paponase koptopela: selapita: olokeyatela timiya sena amowa eta: hauwekilama ewa sana kulukeye.

²⁹ Alanase Moseseyewi se tiye miwa tikapeye tisene sena amowa sana kulusaleke, Kote E Sa:le Yesuyewi se tiye miwa senayewi tikapeye tiye Ema fa:se kinisaleke, sena amowa Koteyawa hauwekipesapa? Eh. Ewa heneye sosolo falasipesakeye. Sena amoke matanese, Yesu pepetawa mokopo ketea ela, esa: matanesene sena amowa Koteye kotopesakeye. Alake Yesu pepetayewi Koteyewi senawanapulu solo hili sepapolo tinase sena amowa napolo ho:liya elakeye. Alawamona, sena amowa Ho Napoyewi

ewa sesewapowa itipilipita:, sena amowa falasima:na:wa sosolo tepesakeye.

³⁰ Niyewi matanesewa Eyewi hene heneye wa:la:ya hepe falasisewa kinaposakeye, aluse matanekeye. Alake Koteyewi selese,

“Mane olokeyatelapela: heka Neyewi miya:na:keye.

Mane olokeyatelawa Neyewi wa:la:lopela: falasima:na: tuwataposakeye.” *

Koteyewi wa:ke selese,

“Piseiki Ene sena kesalewa kotopela: takalese takalepesakeye.” †

³¹ Alake, senayewi olokeyatelapela: Koteyewi kotopela: falasima:na:wa hene heneye sosolo tepesakeye. Auma:pekise ipilise sita:latipa:.

Kiyewi Ta: Tiyapola: Penaiya Sita:latipa:

³² Kiwa puwano sita:ne ikilawa mene matanepa:. Ikila emiwa Kote sowa kiyawa ta: tiyapola:, Kote ho:liyawa matanema:na:pela:, kima nano hilila sosolo hetetiyapita:, kiyawa Yesuwa eta: iya:peyamakeye.

³³ Apula: sena sopokeye popita:, kiwa Keso kisi senayewi hokato itipilise ikomonakeye. Apula: sena nokala ikomonosaleke kiyewi sesemita: matanepela: kiwa hanapola: seme:tei sita:nekeye. Ilipe sitalapita: kiwa sopokeye ikomonakeye.

* **10:30** Ele 32:35-36 † **10:30** Kisala Puka 135:14

³⁴ Apula: Kelesowemi kulu hapa sena noka tipolo selawa, kiyawa hauwekilise matanakeye. Apula: kili nano keteawa sena nokamoke o:sulu tise kotetiyapita:, kiwa eta: konomonamake epelese sita:nekeye. Alake kiyewi matanese, “Senayewi peleya: sosolo we nini nano keteawa ikomopetewa, Koteyewi hepene falemi niwamopela: nano ketea tiye tiwa kao teselaposakeye. Koteye nano ketea miya:na:wa maitapa tepesakeye,” aluse kiwa penaiya matanakeye.

³⁵ Aluse Piseikiwemi ekela matanawa yemiwa iya:tapa. Amunuse himu semetei esa: matanepela: sitalaleke Koteyewi nano wa:la:ya hepe napowa sosolo kinaposakeye.

³⁶ Koteyewi matanawa timinima:na:wana, Eyewi kima auma:na: e seya tima:na:wana, himu semetei esa: matanesewa matanepela: yesipela: kiwa penaiya sitalatipa:.

³⁷ Alake Yesu Keleso mene mina:na:wa Kote pukawemi momateyawa wekeye. Koteyewi selese,

“Ikila kolotea elapepela:,

Ewa mene mina:na:no e seyawa, koluse heneye kipila mene inaposakeye.

³⁸ Apula:, Ne hekeya sena kesale iye ela: Newemi himu semetei esa: matanepela: sita:nekeye.

Alawamona, sena kesale Newemi himu semetei esa: matanesewa iya:pela: mene hanosaleke, Neyewi maepelepesakeye.” ‡

‡ 10:38 Hapakuke 2:3-4

³⁹ Alawamona mene hapa sena kesale amowa nimakeye. Mene hapa sena amowa keneye tiyaposakeye. Alawamona niyawa Kotewemi himu semetei esa: matanenase Eyewi niwa mene siliyaposakeye.

11

Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanesene Mouwa Wekeye

¹ Kotewemi himu semetei esa: matanesene mouwa wekeye. Koteyewi miya:na: seyawa tima:na:pela: yesipela: sita:la: himuyewi matanese, “Eyewi kinaposakeye, au seyanase Eyewi hene heneye kinaposakeye.” Aluse matanepela: sitalapitekiwa, Kotewemi himu semetei esa: matanepela: sitalakeye. Nano aupesakeye, au seyawa siyewi eta: papoma kemi, henepela: elaleke, aluse matanesaleke, Kotewemi himu semetei esa: matanekeye.

² Aluse puwano fa:nemi sena kesaleyewi Kotewemi himu semetei esa: sitalapita:, ima Koteyewi selese, “Newemi himu semetei esa: matanepela: epesita:ya napolapo,” au seyakeye.

³ Apula: nano ketea puwano heneye eta: telamakiwa Koteyewi selakamoke hetetise sita:nekeye. Alake puwano fa:nemi nano ketea sopoke itapa telawa Koteyewi selakamoke peleya:wala, meiki falala nano ketea sopoke hetetikeye. Nano ketea amowa niyawa potapola: matanese, “Nano ketea sopoke itapa telawa Koteyewi aluse nano ketea sopoke hetetilakeye,” aluse himu semetei esa: matanekeye.

Epolo Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

⁴ Apula: Epoyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: Kotema nano mokopo mikeye. Alawamona, Keniyewi Kote seyawa ta: tiye, e himuyewi seli eta: matanemake aluse Kotema nano mokopo mikeye. Aluse miwa Koteyewi eta: epeyamakeye. Alawamona Epoyewi Kotema himu semetei esa: matanese nano mokopo kinapita:, Koteyewi potapola: epeyakeye. Koteyewi epelese selese, “Kewa seli matanenase ke nano mokopo miwa napolo timiya kewa sena hekeyakeye.” Aluse selese nano mokopo miwa Koteyewi tikeye. Alawamona Epolo ewa kulukeye. Ewa kulunase e himu semetei esa: matanawa aluse, niyawana kaluse matanemita:, nima waiyalakeye.

Inoke Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

⁵ Apula: Inokeyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: enenase ewa eta: kulumakeye. Koteyewi ewa hepene peleya:wemi siliye hapakeye. Siliye hanapita: senayewi ewa keye hapakeye. Keye hapawa eta: papomakeye. Ewa siliye a ha:na:na:no enewemi sena noka ewamo selese, “Koteyewi ewa epeyakeye,” aluse Kote pukawemi momateyalakeye.*

⁶ Alawamona, niyawa Kotewemi himu semetei esa: mamatanesaleke, niyewi Kotewa maepele-takeye. Niwa Kote ela pawemi inise weyamu matanepa:. “Kotewa heneye elakeye. Ema

* 11:5 Ma:ta: Ti 5:24

kulukulusaleke, Eyewi ta:tapola: newa napola:taposakeye.” Aluse Kotewemi himu semetei esa: matanepela: niwa kulukulupa:.

Noa Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

⁷ Apula: Koteyewi Noama auma:na:no e seyawa amunuse selese, hano inaposakeye au seyawa, Noa eta: papoma kamona, eyewi Kote seyawa ta: tiyapola:, Kotewemi himu semetei esa: matanepela: ela:, poti sosolo timiyakeye. E kesalewala, e salawala mene silima:na:pela:, potiwa timiyakeye. Potiwa timinipita: peleya: sena kesale sopoke Kote sowa eta: topuma sita:newa, Koteyewi falasisewa minakeye. Noa himu semetei esa: matanepela: sena kesale peleya: weyemi nokamo ili mane olokeyatelawa hokato fiyatelakeye. Apula: Noa himu semetei esa: matanepita: Koteyewi ema selese, “Ne sena hekeyakeye.” Aluse Koteyewi Ene mane hekeya alusewa ema mikeye.

Epalahame Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

⁸ Apula: Epalahameyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: ela: Koteyewi ema selese, “Peleya: we iya:pela:, peleya: nowa Neyewi kema walopita:, kewa peleya: emi ha:na:pa:. Kewa epesene peleya: amowa Neyewi kema miya:na:keye.” Au selapita: ta: tiyapola: ewa hapalakeye. Hanapola: peleya: himini emi ewa hapalakeye.

⁹ Epalahameyewi Kotewemi himu semetei esa: ela:, peleya: miya:na: e seya emi ela:, peleya: inawa ela amunuse eta: enemanakeye. Sena makene ela epapuluse fala: koane titiyapola: enekeye. Aisakewala, Yakopewala, iwa sopokeye fala: koane epemi sita:nekeye. Koteyewi a:mawala, peleya: amowa kinaposakeye, au seyakeye.

¹⁰ Koteyewi siti kokolo kao epesena: miya:na: e seyawa Epalahameyewi kete matana:sela: yesipela: enekeye. Siti amowa Kote Ene mataneye timinipesakeye.

Selayewi Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

¹¹ Apula: Selayewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: ela:, ewa pola enene ikila emiwa eta: alelama apula: ewa initela, alawamona, ewa kepiyaso ela: sala alelakeye. Eyewi matanese, “Koteyewi auma:na: seyawa Eyewi timiyawa ililakeye. Eyewi auma:na:no e seyawa au seyanase heneye aupesakeye,” aluse matananakeye.

¹² Apula: Epalahame tilila ela:, kuma:na: ikila amowa mapatopita: enene ikila emiwa, sala kesimita: ta:peyalapo. Sala kesimita: ta:peyalapita: sala amowa ma:ta: tiye hanose, meiyetolu sosolo muta tela epapuluse muta tepesakeye. Peleya: sipitouwemi hano tawala hema sosolo tela epapuluse, sena kesale muta tepesakeye.

¹³ Sena kesale niye ela: selaka ili amowa Kotewemi himu semetei esa: matanawa eta: iya:peyemakeye. Eta: iya:peyamake kulu ikila

emiwana, iyewi sopoke Kotewemi kao himu semetei esa: matananakeye. Koteyewi auma:na:, au seyawa iyewi seta: timake sita:la:, pama emi nano potosene epapuluse, potapola: epelese sita:nekeye. Iyewi selese, “Peleya: we nini heneye peleya:makeye. Peleya: we niwa makene amunuse aluse sitalakeye. Sena nowamoke peleya: aluse niwa mosote sitalakeye.”

¹⁴ Aluse senayewi peleya: nowa inewemi sita:pesena: ha:na:na:pela: matanepela: seyakeye.

¹⁵ Iyewi selese, “Peleya: iya:peyawa nini peleya:keye,” au seyamakeye. Au selesaleke, peleya: emi mene ha:na:na: telalakeye.

¹⁶ Alawamona peleya: nowa pa:ta heneye napolo sitalapose hepene falemi fiyama:na:pela: matanese sita:nekeye. Iyewi Kotewemi himu semetei esa: matanese selese, “Nini Kotewa Kek-eye.” Au seyanase Kote peleya: senawanapulu kekenema:na:pela: Eyewi eta: ewalomakeye. Ewalapulu iwa sopoke sita:pesita: hepene falemi Koteyewi siti timini tiye apoyakeye.

¹⁷ Apula: Epalahameyewi Kotewemi himu semetei esa: matanese elapita: potapola:, heneye himu semetei esa: matanana? Aluse Koteyewi Epalahamewa toma popa:na:pela: selese, “Aisa:ke sanapola: satapola: Nema kina:pa:,” au seyakeye. Aputa: ta:tapola: Epalahameyewi himu semetei esa: matanepela: enenase Aisa:kewa Kotema mikeye.

¹⁸ Apula: puwano Koteyewi sepapo selese, “Aisa:ke sala amo sala, amo sala epapuluse, kine ke sena maya manopesakeye,” au seyakeye.

Au selapita: kemi, Epalahameyewi Aisa:kewa Kotema miya:na:pela:, sama:na:pela: etewa wapa:kemi tuwapola:, e sala semetei kamona mikeye.

¹⁹ Miwa kemi eyewi matanese, “Sena kulu mene tesima:na:wa Koteyewi Ene ilikeye,” aluse matananakeye. Apula: pale seya epapuluse selese, “Epalahameyewi e sala sana kuluwa Koteyewi mene tesilapola:, Epalahamema wa:ke mikeye.” Aluse niyewi selakeye.

Aisa:kewala Yakopewala Yosepewala Iwa Sopoke Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Sita:newa Wekeye

²⁰ Apula: Aisa:keyewi Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse e sa:le Yakopemawana, Isomawana, sikape a:ko: seli sita:pesita: napola:tesene solo amowa se tiye mikeye.

²¹ Apula: Yakopeyewi Kotewemi himu semetei esa: ela:, ewa kulu ikila emiwa, Yosepe e sa:le napola:pita: napola:tesene solo amowa se tiye mikeye. Ikila emiwa, Eyewi poloto tiyapola: peleya: kepela: kotopola: ela:, aluse Kotema wapiyalakeye.

²² Apula: Yosepeyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: ela: ewa kuma:na: ikilawa mapatopita:, emi selese, “Sikape Isolaiya senayewi Isipi peleya: iya:taposakeye. Iya:pela: hana ikila emiwa, ne ki amowa tiye ha:na:pa:,” au seyakeye.

Moseseyewi Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Enewa Wekeye

²³ Apula: Mosese selati ikila emiwa, Isipi piseiki Felo solo ele tuwatese, “Isolaiya sena sala keisa:tapita: sopoke sanose kotetiya:pa:,” au selapita:, Mosese e atawa e amawa a:tewi Koteyewi a:ma sala mete musu napolo kinapita:, aluse solo elewa tikapeye ti amopela: a:ko: eta: ipilamakeye. A:tewi Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse, kunei usulupe eli sa:le amowa mupapokeye.

²⁴ Apula: Mosese sosolo tese solo tepela: ela:, Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse selese, “Newa heneye Felo e la:le sa:makeye. Newa Isipi sena amowa iya:pela:, Isolaiya senawanapulu papesaakeye,” aluse matanese ha:na: palakeye.

²⁵ Alake Eyewi matanese, “Kote sena ke-sale amowa Isipi senayewi ikomopita: newana, iwalapulu semetei olokeyaleye tisaleke ililakeye. Newa Isipi peleya: ela: Kotewa iya:pela: olokey-atela matane tiye fesamoma:na: epelese, aluse tesewa ikila kolotea tepela: sikape itapa tepesakeye. Epapu epesenewa newa mapolokeye.

²⁶ Kelesowemi ela: † olokeyaleye tisalekewala ilipesakeye. Amowa puwanokeye. Apula: Isipi peleya: moweniwana, nano ketea toma tise-wana, fesamonosewana, ketea amowa sikapek-eye. Kote tima:na: tisewa tisaleke, sikape Koteyewi nano ketea wa:la:ya hepe napolo Isipi peleya: moweniwa helete tiye nema kinaposakeye,” aluse matanakeye.

† **11:26** Puwano senayewi Mosesewa ikomona epapuluse, sikape Kelesowala kaluse ikomopesakeye, aluse Moseseyewi matananakeye.

27 Moseseyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: Isipi peleya: iya:pela: hapalakeye. Isipi piseiki Felo konomonose Moseseyewi eta: ipilamakeye. Senayewi Kotewa siyewi eta: pote-semakeye. Alawamona Moseseyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: enenase, Kotewa siyewi potosene epapuluse papokeye. Aluse paponase eyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: penaiya enenakeye.

28 Moseseyewi Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse, Isolaiya sena ama selese, “Kili sala ola:pe hepene senayewi sama:pekitise, kiyawa Koane Helepita: koane isu tenamo a:pele sipi pepetawa tiyapola: muna:ta:pa:. Muna: tesaleke, hepene senayewi Isolaiya sala ola:pe masano kulaposakeye.” Aluse Moseseyewi ima seyakeye.

Isolaiya Sena Puwano Sita:neyawa Kotewemi Himu Semetei Esa: Matanepela: Sita:newa Wekeye

29 Apula: Isolaiya sena kesaleyewi, Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse, Hano Keyalo Ka:na hanapola:, hano takalese kola:tese takalese koya:sela: honosane peleya: talapoiya hetetiyapita: satepela: hapalakeye. Hanapita:, Isipi sena kulu tiye minawa hano sanewa hano katolose ya:te hapakeye.

30 Aputa: Isolaiya senayewi Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse, ikila tomoipewemi Yeliko taunewemi etewayewi sola mouwemi hekelesa: hanapita:, etewayewi solawa ekela hapakeye.

³¹ Apula: Lehape iwei tisene kesaleyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: ela:, Isolaiya senayewi Yeliko taune amowa ai pama:na: minawa kesale amoke seselanase, ewa eta: sanamakeye. Tikape tesene sena kesale amowa ya:te tepita:, alawamona, ewa eta: kulumakeye.

³² Apula: sena kesale nokala neyewi sema:na:ne? Kitionewala, Pelekewala, Samesonewana, Yefatawala, Tepitiwala, Samiowala, sepatosene sena sopowala, iwa neyewi sema:na: elawamona oka itapa tepesakeye.

³³ Sena nokamoke Kotewemi himu semetei esa: matanawamunuse iwa weyamu sita:nekeye. Iwa sita:la: peleya: sosolo weyemi piseiki senawalapulu tetese helete tiye hapakeye. Helete tiye hekeya piseikipela: potapola: sita:nekeye. Koteyewi auma:na: seyawa tilakeye. Apula: iyewi a:pele laeone walapulu sitalapita: iyewi laeone meaka etapela: sita:nekeye.

³⁴ Aputa: sena nokamoke tei sosolo wa:lawa sekakolalakeye. Apula: sena nokamoke iwa sama:na: elawamona nesila hapalapita: eta: sanamakeye. Iyewi hopolo tese sita:newa penana:pekeye. Apula: iyewi kisi tepa:na: hanapola: ami senawa sopoke iyewi pulaye tikeye iya:peyakeye.

³⁵ Aputa: kesaleyewi Kotewemi himu semetei esa: matanepela: e sola noka kuluwa mene tesilapita: mene sililakeye.

Alawamona, sena noka tipolo sita:neyawa Kote iya:tesaleke kisi senayewi iwa silikepima:na:keye

au seyakeye. Au seyawa iya:pela:, Kotewemi matanemita: silikepiyawa mapolose matanese, “Niwa tipolo sela kulusaleke, mene tesilapita: hepene falemi Kotewalapulu seli sita:pesena:wa epelekeye.” Aluse matanepela: tipolo sita:newa kisi senayewi iwa ikomopita:, iwa kululakeye.

³⁶ Apula: sena nokamoke Kotewemi himu semetei esa: matananase, kisi senayewi ima itipilise meiyewi sananakeye. Apula: sena noka seniyewi sako tiyapola: tipolo selalakeye.

³⁷ Apula: sena noka etewayewi ola kululakeye. Apula: sena noka soyewi naiya ti kululakeye. Apula: sena noka sapa senato mina elipei nasoloyetiye kululakeye. Apula: sena nokamoke a:pele sipi kapowala nanikose kapowala tiyapola: kapela: nano ketea misitiya sitalapita: senayewi iwa ikomonose sananakeye.

³⁸ Sanapita: sena nokamoke mokopo mowa peleya: seleyawemi hanapola:, tokomowala, fiyanapola: apanawana, uwalokemiwana, eniya: sila:nekeye. Aluse sita:la:, iwa Kote sikapowemi heneye sena kesale naponase peleya: weyemi sena kesale sita:ne alapulu semetei sita:pesena:wa eta: ilimanakeye.

³⁹ Aluse iyewi sopoke Kotewemi himu semetei esa: matanepela: sitalapita:, Koteyewi ima selese, “Kiwa napolapo,” au seyakeye. Au seya kamunuse Koteyewi aupesakeye au seyawa sopoke iwa peleya: weyemi sita:ne ikila emiwa eta: timakeye.

⁴⁰ Ko:lupita: titimana? Koteyewi iwa matanese, niwala, matanepela:, niwamopela:wala Koteyewi mane heneye napolo

sopolo apoyakeye. Puwano iwa Kotewemi himu semetei esa: matanepela: sita:ne kamunuse, ima mane heneye napolo sopowa seta: mimakeye. Ikila semetei kemi Koteyewi iwala niwana ninipe sopoke kekene tiyapola: napola: tepesakeye.

12

Niwa Hanosewa Siyewi Yesuwa Potapola: Hana Epapuluse Hananakeye

¹ Alanase, sena muta amoke Kotewemi himu semetei esa: matanesene isu sosowa nima walopita: niyawa matanekeye. Aluse matanese sena kipila ha:na:na:nase, yetu hilila wa:lawa sulu tiye tuwapola:, apula: sao senato kalawala kolu tiye tuwapola:, fakoya tese kipila hanosene epapuluse, nano ketea hililawala, mane olokey-atela niyewi tiwamoke apelakopesake iya:ta:pa:, niwa fakoya tese tiyapola: fiyatema:na:pela: penanose matanepela: hananakeye. Kote ela: kipila ha:na:na: amowa nima ta:pele tiye apoyakeye.

² Niwa hanosewa siyewi Yesuwa potapola: hana epapuluse hananakeye. Hanose himu semetei esa: matanesene mouwa Yesu Ene ekeye. Niyawa Kotewemi himu semetei esa: matanesewa solomita: Yesuyewi Ene pota: elakeye. Apula: Yesuyewi i kelipapoya Ewa kuma:na:wa eta: ipilamakeye. I kelipapoya papela: kulu ikila emiwa ewalosewa Ewa eta: matanemakeye. Alanase, Yesuyewi

Ene matananase, “Sikape Newa epelese epe-sena:keye.” Apula:, yemiwa kulu mene tesi-lapita:, hepene falemi fiyanapola: Kote Piseiki sea tiya:le ili tapowemi helakeye.

Inayewi E Sa:le Hekelesewa Wekeye

³ Yesuwa matanepa:. Sena kesale olokeyate-layewi kisi tepela: sita:la: Yesuma itipilise akowa tese ikomopita:, Yesuyewi Ene isu napowa eta: iya:peyamake, Kotema kao himu semetei esa: matanepela: enekeye. Ala epapuluse senayewi kiwa ikomonosaleke kiyawa Yesuyewi alusewa matanepela: sitalaleke, kiwa penanose kao sita-laposakeye.

⁴ Aputa: heneye kiyewi mane olokeyatela sano tiye toliyetima:na:pela: tepewamona kili pepetawa eta: sinimakeye.

⁵ Apula: Koteyewi kili himu penanose sita:pesita: kima selese, “Kiwa Ne salakeye.” Au seyawa kiyewi kepoliyetila? Koteyewi kiwa hekelese Ene hekeya alusewa walose selese,

“Ni Sa:lo, Piseikiyewi kewa hekeya epesita: hekelesaleke sela:pele mokopo apoyakeye, aluse matanepa.

Hekeka pota: iya:tapa. Piseikiyewi kewa hekeya epesita: hekelesaleke himu mapolopa.

⁶ Koiyawemiye, Koteyewi sosolo matana sena kesalema iyewi hekeya matanemita: Koteyewi iwa hekelesekeye.

Apula: sena kesale nokama Eyewi selese, 'Kiwa Ne salakeye.' Aluse hekelese fala-sisekeye." *

⁷ Alanase nano hilila hetetiyapita: potapola: kiyewi selese, "Newa hekeya epesita: Koteyewi newa hekelesekeye." Aluse selese Kotewemi himu semetei esa: matanesewa heneye kiwa pe-naiya sitalatipa:. Inayewi e sala hekeya epesita: hekelesene epapuluse, Koteyewi kiwa E sa:nase hekeya sita:pesita: hekeyelakeye. Sala nowa e inayewi eta: hekelesema elapa? Eh. Maelakeye. Sala sopokeye hekelesekeye.

⁸ Kote elawa E sala sopomawa mawa hekelesekeye. Alawamona, Eye ela: kiwa mahekelesaleke, kiyawa matanepe kiwa heneye E salama tese ekeye. Eh. Kiwa iwei sala sitalakeye.

⁹ Niyewi peleya: we inayewi niwa hekeya sita:pesita: hekelesaleke, inama matanawa eta: iya:tesemakeye. Eta: iya:tesemanase inayewi unuwa wapilise matanesekeye. Alake nini ni Ata hepene falemi elakamoke niwa hekelesaleke, Ewa sosololapo esa: nini ho ata falela kinisene wapilise matanepa:.

¹⁰ Aputa: ikila koloteawemi peleya: we nini atayewi e matanawamunuse niwa hekelesekeye. Hekelese e sa:yewi olokeyatela timinisaleke ikila nowemi nini atayewi konomonose hekelesekeye. Ikila nowemiwa pota: iya:tesekeye. Alusene epapuluse Koteyawa eta: alusemakeye. Olokeyatela timinisaleke potapola: ikila sopokeye heke-

* 12:6 Sindaun 3:11,12

lesekeye. Niwa hekeya sita:pesita: Kote Ewa eta: ikomonamake napolo sopolo ela epapuluse nini olokeyatelawa takala:pela: napolo sopolo sita:pesita: Eyewi niwa hekelesekeye.

¹¹ Hekelesene ikila kemi nano hilila kinapita: niyewi matanese, “Nano hililawa olokeyatela kinisekeye.” Aluse mapolose matanesekeye. “Nano hililawa napokeye.” Aluse eta: matanesekeye. Alawamona, sikape hekeya:sela: kotetiyapita: hekelese waiyawa matanese sita:la: niwa hekeya hopola sitalaposakeye.

¹² Alanase Kotewemi himu penanose matanepa:. Kiwa peletese hanapola: tiyapola: fiyatema:na:pela: penaiyawa itapa tepela: hopolo tese sitalakeye. Alake kiwa tiya: ki hopolawala, kuniu hopolawala, penanopa:.

¹³ Onatuyewi seli ha:na:na: isu soma: hekeya emi ha:na:pa:. Kiwa hekeya hanose sena kesale nokamokiwala kiwamo hapawa potapola: kulule hanose hanaposakeye. Kulule hanose hanapola:, sena kesale noka onatu kete tela amowa, kiwa hapawa potapola: iwala hekeya hanose, penaiyawa tiyapola:, eta: sutesinima, hekeya hanaposakeye.

Penaiya Sita:latipa:

¹⁴ Sena kesale sopoma halute hopola sita:latipa:. Halute hopola sita:pesena:pela: timinipa:. Mane olokeyatelawa takala:pela: napolo sopolo sitalapose matanepela: timinipa:. Mane olokeyatelawa takala:pela: ho:liya napolo sopolo eta: sita:nema sena kesale amowa Piseiki Kotewa mapotaposakeye.

15 Kiwa kilipe kemi sena kesale nowamoke Koteyewi mokopo seselesewa iya:pa:pekitise iwa sesepa:. Apula: matana semeteiyewi sena muta si kolose olokeyaleyeye tisekeye. Alusene epapuluse sena semetei nowa ipane epapula sena amowa olokeyatela elakamoke sena sopoke sukulu tiye olokeyatela sita:pesa:pekitise seli pota:pa:.

16 Aputa: kesale iwei tisene sena epe-sita:ya epapuluse sitalatepa. Kotewa iya:pela: sena olokeyatela epesita:ya epapuluse sitalatepa. Apula: Iso Kotewa iya:pela: enekeye. Isowa Aisa:keyewi e sa:le ola:penase, e inawa kula ikila emiwa inayewi nano keteawa tiyapola:, e inayewi onatu wapa:kemi epesena: telakeye. Epesena:pela: kamona ene e ma:e sikapeyewi ma:na: nasene satapita: potapola: selese, "Ma:na: nasewa newa matina. Alusaleke, nano keteawa sopoke keyawa tiyapola:, nini ata keteawa keye tiya:pa:," au seyakeye.

17 Sikape Iso e inayewi napola: tese aupe-sakeye aluse seyawa Eyewi iya:pela: kamunuse wa:ke mene tima:na:pela: matanakeye. Alawamona Eyewi eta: mene timakeye. Koteyewi Ene sela:pa:na: epela: ta:peyawa Iso iya:peyanase wa:ke tima:na:pela: ewa ya:lese enekeye. Apula: Eyewi heneye himu semetei esa: eta: matanamana Koteyewi sela:pa:na: epela: seyawa ema eta: mimanakeye.

Puwano Koteyewi Mosesema Sepapowa Kalilapo. Hili Yemiwa Yesuwalapulu Sepapowa Kalilapo

18 Isolaiya sena kesale puwano sita:newa tokomo Sainai Kote elakemi mapato inise nano siyewi potapola:, kena:yewala ta:tapola:, iwa ipilise sita:nekeye. Alawamona kiwa Kote elakemi mapato hanosekiwa, kiwa ipilise masitalaposakeye. Apula: puwano sena kesale amowa tokomo Sainai pawemi inise, tokowemi tei wa:lawala, heneye yopolotelawala papokeye. Potapola: sita:newa kunukunawala ta:tapola:, alopo sosolo inapitekiwala potapola:, iwa heneye ipilise sita:nekeye.

19-20 Pelo sanapita:wala, Koteyewi selapita:wala, iyewi topulakeye. Ta:takamake Koteyewi selese, "Tokowemi sena apula: a:pele semetei hanapitekiwa ewa kumita: etewayewi ola:pa:," au seyakeye. Apula: iwa ipilise sita:la: Mosesema penanose selese, "Sowa niyewi wa:ke ta:takamake eta: ilimanakeye."

21 Aluse iwa ipilise sitalapita: Mosesewala selese, "Newana ipilise sosolo kiwa pipiya:sela: elakeye," au seyakeye.

22 Alawamona, tokomo Saione † emi kiwa ha:na: sitalakeye. Hepene falemi kokolo kao tesene Kotewa elakeye. Hepene falemi Kote siti Yelusaleme sitiwemi hepene sena taosene muta eta: akema:na: telama epelese kekene tiye sitala emi kiwa ha:na: sitalakeye.

23 Kiwa ha:na:, Kotewemi kulu hanosene sena kesale kekenepela: iwa sopoke Kote

† 12:22 Peleya: we Yelusaleme sitiwa tokomo Saione emi tikeye. Alanase pale selese niwa Kote ela pawemi hanosekiwa hepene falemi tokomo Saione emiwana Yelusaleme siti emiwana niwa hanakeye, aluse pale seyakeye.

sala puwanokeye. Ili unuwa hepene falemi pukawemi momateya iwa kekenepela: sitalapita:, emi kiwala ha:na: sitalakeye. Kote elakemi kiwa ha:na: sitalakeye. Koteyewi nano ketea sopoke takalepela: takalesekeye. Apula: sena kesale puwano hekeya sita:newa kulapita: ili howa Koteyewi napola: tese heka:pekeye iwala sitalapita:, emi kiwa ha:na: sitalakeye.

²⁴ Aputa: Yesu ela emiwana kiwa ha:na: sitalakeye. Koteyewi sena kesale mene silima:na:pela: solo hili sepapolo tiwa Yesuyewi walokeye. Sena kesaleyewi mane olokeyatelawa iya:pa:na:pela: Yesuyewi E pepetawa mikeye. E pepetawa Epolo pepeta amunamakeye. Yesu pepeta amoke isu napowa walokeye.‡

²⁵ Walopita: Kote solo napowa ta:ta: iya:pela: tikapeye tiyapa. Peleya: weyemi puwano Moseseyewi se tiye kinapita:, tikapeye tisene sena amowa Koteyewi iwa mene eta: silimakeye. Alake hepene falemi tese Yesu inapola: solo se tiye kinapita: niyawa tikape tesaleke niwa falasima:na:wa maheletaposapa? Eh. Heneye maheletaposakeye.

²⁶ Puwano Isolaiya sena tokomo Sainai pawemi sitalapita:, Kote solo emi peleya: we henene minakeye. Alawamona yemiwa Eyewi sepapolo selese, “Sikape ikila semetei kemi wa:ke peleya: weyemiwana, mei falemiwana, henene sosolo Neyewi miya:na:keye,” au sepapokeye.

²⁷ Kote solo amo mouwa wekeye. Sikape

‡ 12:24 Aepolo e pepetayawa heka mene tisene. Alawamona, Yesu pepetayawa sena kesale mene silisene. Ma:ta: Ti 4:10

henene sosolo inapitekiwa, Koteyewi nano ketea sopoke Eyewi timiyawa ilelise sopoke sutesinise itapa tepesakeye. Alawamona nano ketea noka maillelipesa kokolo kao sita:pesa:na: ta:peyawa eta: sutesinimakeye.

²⁸ Koteyewi niwa Piseikipela: pota: elak-eye. Henene sosolo inapita: nini Kote sena kesale amowa eta: sutesinimakeye. Alanase niyewi Kotema sosolo napolo selakeye. Koteye niwa sesepita: niwa napolo sopolu ela:sela: ewamopela: epelese timinise epapuluse, Kote me solo se wapolise sitalakeye. Kote penaiyawa niyewi matanese ipilise sitalakeye.

²⁹ Koiyawemiye, nano ketea sopoke tei wa:la sosowemi wa:lesene epapuluse, nini Kote Ene Ewa tei wa:la epapulakeye.

13

Kotewa Epelemita: Weyamu Sita:latipa:

¹ Kiwa Kelesowemi kulu hapa sena kesale kilipe kemi himu hapa matanepela: semetei semetei esa: matanepela: sita:latipa:.

² Aputa: sena makene inapita: siliyapola: seselesewa iya:tapa. Ne solo amo mouwa wekeye. Puwano sena nokamoke sena makene inapita: sesewapowa hepene senakeye. Iyewi hepene senawa tikila:pela: seselese iyewi koane siliye hapakeye.

³ Apula: sena kesale tipolo selawa * matanepela: sesepa:. Keyawa matanese, iwalapulu

* **13:3** Sena tipolo sela amoke olokeyatela eta: timiyamakeye. Yesuma semetei fa:se minase iwa tipolo selawapokeye.

newana semetei tipolo elakeye. Aluse matana hanosene aluse matanepela: sesepa:. Apula: sena kesale noka tomawemi sanose ikomonos-aleke potapola:, iwala matanepela: sesepa:. Kwala senanase toma semetei kamuna ela: ili oiya hililawa matanepa:.

⁴ Senayewi kesale tiyapola: tesewa heneye napokeye. Apula: kiyawa kili kesale tiwa seli yesita:pa:. Aluse amowa Kote sikipowemiwa heneye napolo epesita:. Kiyawa matanepa:. Kesaleyewi sena nowanapulu mokopo iwei tisaleke, Kesale amowa Koteyawa falasipesakeye. Senayewi kesale iwei tisaleke, sena amowa Kote falasipesakeye. Iwei mane kalikalila timinisaleke, Kote Eyawa imawa takalese falasisewa sosolo kinaposakeye.

⁵ Apula:, keyawa moweni teselapita: moweniwa himu hapa matanepela: epapuluse elatepa. Kewa moweni supa:pekitise seli pota:pa:. Moweni muta tima:na:pela:, aluse matanepa. Kine kinawa potapola: selese, “Neyewi ninawa ili telapita: newa ili elakeye,” au sela:pa:. Alake, Koteyewi selese,

“Kewa Neyewi pota: epesena:keye. Ikila sopoke
Neyewi pota: epesena:keye.
Kewa Neyewi hene heneye
maiya:taposakeye,” au selesekeye.

⁶ Au seyanase niyewi eta: ipilamake ekela selese,

“Piseiki Koteyewi newa seselakeye.
Seselanase newa ma ipipesakeye.

Koteyewi newa ili pota: elapita: senayewi
nema ko:lu ikomopesape?" †

⁷ Apula: puwano sena nokamoke Kote sowa kima se tiye kinapola: kiwa potapola: sita:nekeye. Iwa sita:ne ikila emiwa iwa Kelesoyewi alusewa kulule hanose hanapola:, iwa kulu ikila emiwa timini tiye tuwapokeye. Iyewi alusewa kiyawa matanepela: kepoliyetiypa. Iyewi Kotewemi himu semetei esa: matana epapuluse, kiyawala Kotewemi himu semetei esa: matanepela: kulu ha:na:pa:.

⁸ Apula: puwano Yesu Keleso enene epapuluse, napuwala kaluse semetei kamunuse elakeye. Napu Ewa enene epapuluse sikapewala ikila sopoke semetei kamunuse epapuluse elaposakeye. Enapotane kali pa:te esa: eta: tesemakeye.

⁹ Alanase, kiwa solo kalikalilaye kili matanawa sukulu tiye hanose Kote isuwa iya:pa:pekitise ili sowa ta:tapola: kulu hanapa. Niyawa Koteye kokonawa nini himuwemi penana:pela: elatipa:. Himu niniwa ma:na: kalikalila solo ele epamoke mapenanataposakeye. Mane epamokiyawa sena kesale niwa ha:na:na:wa masesepesakeye.

¹⁰ Niniwa etewa kalopo elakeye. Alawamona, pilisiti sena fala: koane suwemi tima:na: tisene iyawa etewa kalopo emiwa ma:na:wa matiyposakeye.

¹¹ Yu sena pilisiti sena puwano sita:neyawa sena kesaleyewi mane olokeyatelawamopela: a:pele sanapola: pepetawa tiyapola:., fala: koane

† 13:6 Kisala Puka 118:6

Hene Heneye Ho:liya Napolo koane suwemi pepetawa tiyapola: hanapola: Kotema kinisekeye. Alawamona, a:pele howa koamesa: solawa mowa tapowemi wa:lawa teiyewi wa: tesekeye.

¹² Ala epapuluse Yelusaleme siti solawa mowa tapowemi Yesuwa sena kesaleyewi nano hililawa Eyewi tiyapola: Ewa sana kulukeye. E pepetayewi sena kesale ho:liya napola: tese, olokeyatelawa takala:pela: sita:pesita: kulukeye.

¹³ Yesuwa koane solawa mowa tapowemi kulukeye. † E ewalose ikomona aluse niwana ka epapuluse Ewa elakemi ha:na:pa:.

¹⁴ Alake peleya: weyemi niyewi heneye siti kao maelakeye. Alawamona, sikape hepene falemi niyewi heneye siti emi sita:pesena:wa niyawa matanakeye.

¹⁵ Niyewi Yesuma papela: apola: sita:nenase ikila sopoke Kotema wapilikeye. Niyewi Kotema wapisewa nano ketea mokopo kinisene epapuluse kinakeye. Nini meatewi E unuwa me solo se Ema wapiyakeye.

¹⁶ Apula: napolo timinise, kiwa takalese, sena nowa seselese kinaka kepoliyetiyapa. Mokopo kinaka Koteyewi potose Ewa epelesekeye.

¹⁷ Kelesowemi puwano kulu hapa yesila sena iwa kili ho pota: kima se tiye kina:sela: ela: ta: tiyapola: kulu ha:na:pa: . Kiyawa seli matanepela: sita:pesita: iyewi potapola: sitalakeye. Iyewi timiyawa seli tilile esa: Koteyewi ima ta:taposakeye. Iyewi epelese timinimita: seli ta:

† **13:13** Moseseyewi solo elewa Yesu kulu amowa Yesu koane mowa tapowemi hapa aluse, niyawa Moseseyewi solo elewa iya:pela: Yesuma wapilikeye.

tiyapola: sita:latipa:. Seli eta: sita:nema tesaleko, hililawa iyewi tise ili himu mapolose sitalaleke, kiyawala hililawa tiyaposakeye.

¹⁸ Apula: niwamopela: kulukulula:sela: sita:latipa:. Nini himu fa:nemi o:sulu matanese, “Niwa iliye tipela: sitalakeye.” Aluse niwa iliye tipela: sitalapita: ta:takeye. Alake niyawa nano ketea napolo tima:na:pela: matanekeye.

¹⁹ Neyewi kima penaiya selakeye. Kiwa epe-sita:ya newa kipila minite kiyewi kulukulupa:.

Niyewi Kiwamopela: Kulukulusewa Wekeye

²⁰ Koteyewi solo hili sepapolo tiwa kao elasapakeye. Au sepapolo tiwa tuwapola: apola:, Yesuyewi E pepetawa mikeye. Piseiki Yesu kulapita: potapola: Koteyewi Ewa mene teisa:pekeye. Alake a:pele sipi pota: tesene Sena Yesila Sosowa Yesu Ene ekeye. Aluse timinimita: Koteyewi Ewa apoyakeye. Alake halute tesene mouwala Kote Ene ekeye. Alake, nano ketea sopoke neye selaka, Koteyewi kima sesewataposa, esa: neye matanakeye.

²¹ Kiwamopela: Kotema neyewi kulukulula:sela:, “Koteo, Ke matanawa senayewi iliye tiye timinimita: Keyewi alusewa napowana nano ketea sopoke napowa ima iliye tiye kina:pa:. Iyewi Yesu Kelesoma papela: apola: sitalapita:, Keyawa epelemita: timinisewa ili matanawa apola:pa:. Yemiwala, sikapewala, ikila sopoke Yesu E unuwa wapilikeye. Henekeye, kakeye,” aluse neyewi kulukululakeye.

Epama

²² Kelesowemi kulu hapa sena ne ma:ela:o, kiyawa Kotewemi himu semetei esa: penanose matanemita: sawi weyamowa neyewi momatekeye. Epelese ta:ta:pa:. Ne sawi momateya we senatomakeye. Momateyawa mapolose ta:tapa.

²³ Timotiwa kiyawa matanemita: neyewi momatekeye. Nini Kelesowemi kulu hapa sena ma:e Timotiwa tipolo selawapo silikepiyakeye. Silikepilapita: newa ela weyemi ewa kipila inisaleke, kiwa sitala newa inise, ewa newanapulu na:nipe mina:na:keye.

²⁴ Kiwa pota:tesene sena ama epama selakeye. Kote sena kesale sopoma epama selakeye. Itali peleya: emi Kelesowemi kulu hapa sena mina amokiwala kima epama selakeye.

²⁵ Koteyewi kiwa sopoke matanepela: kokonayewi sesemita: matanekeye, henekeye.

Kokolo Kao Tesene Solo
The New Testament in the Kasua language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Kasua long Niugini
copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kasua

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-08-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

1fcf9769-caef-5efb-8a54-c50b46922376